

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, Str. Barce
L. Pop., - Brassai-utca 10

Az Uj Kelet telefonjai

Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 644
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek elmen-
dők. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem őriz-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

V. évfolyam, 87. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Nisan 23.

1922. április 21. Péntek

A német-orosz szerződés megsemmisítését követelik

Wirth kancellár kapitulál Lloyd Georgenak. Rathenau lemondással fenyeget. Csicserin lehetetlennek mondja a hatálytalansítást. Poincaré hűköfélben? Japán elismeri a szovjetet. Amerika helyesli a német-orosz egyezményt

Az Uj Kelet indóztatója

A német-orosz szerződés a génuai konferencia első komolyabb bombája. Kis híjja, hogy az egész konferencia fel nem robbant tőle. A franciákat felháborította és megdöbbentette ez a fait accompli, az angolok is megvannak röknyödvé, a kisantant és Lengyelország kihívásnak látja a dolgot, az olaszok is rosszalják. Ha nem volnának ott a semleges államok, amelyek nincsenek olyan súlyosan érdekelve az ügyben, megdöntött volna Németország kizárása a politikai bizottságból. Az első határozat, amit a nagy- és a kisantant megbízottai ebben az ügyben szövegeztek, kemény és kéréshetetlen. Alighog maga Lloyd George volt a leghajthatatlanabb. Már arról volt szó, hogy Németországnak kiadják a marsrutát s a német delegátusok utazhatnak vissza Berlinbe. De közbeleptek a semleges államok. Motta svájci delegátus, a semlegesek nevében jegyzéket adott át Schanzernek, ez a jegyzék erőteljes tiltakozás a német delegáció kitésekelése ellen. Ha a németeket a politikai bizottságból kizárják, akkor a semlegesek otthagyják Génuát. Erre az erőlyes hangra, a szövetségesek is megjamborodtak. A jegyzék, amit Németországhoz intéztek, enyhül. A német képviselők eljárása, mondja az ultimátum, alaposan megrendítette azt a kölcsönös bizalmat, amellyel a képviselt államok az együtt működés tekintetében egymás iránt vannak. Súlyos sérítése ez a konferencia alapelveinek és ezért az aláíró hatalmak helyesnek és célszerűnek tartják, ha a német küldöttség lemond az Oroszország és a többi államok közti tárgyalások lefolytatására hivatott bizottságban való részvételről. Ami nem jelent kevesebbet mint azt, hogy a németek a legfontosabb politikai bizottság üléséről tartásuk magukat távol.

A németek részéről határozottan taktikai hiba volt, hogy a német-orosz egyezményt a génuai konferencia elnökségének bejelentették. A németek azt hitték, hogy a nyíltságukkal hatni fognak a konferenciára. Az oroszok nem tartották szükségesnek a szerződés bejelentését, pedig a londoni szakértői javaslat, az ugynevezett háborúelőtti adósságok elismerése dolgában ugyancsak szorongatták őket a szövetségesek. Csicserin, amikor erre vonatkozólag megkérdezték, miért nem értesítette a konferenciát, a maga lakónikus beszédmódján csak annyit mondott. Ugy tudom, hogy Oroszország még nem gyarmata Angliának vagy Franciaországnak. A németek viszont azzal védekeznek, hogy a tárgyalásokat az oroszokkal már mintegy félévvel ezelőtt megkezdték, azóta állandóan tanácskoznak s csak Génuában juthattak végleges megállapodásra. Kiderül az is, mi sietette az orosz-német szerződés aláírását. Génuában nemesak nyílt tanácskozások folynak az egyes hatalmi csoportok között, hanem kulisszámögöttiek is. Ilyen kulisszámögötti tanácskozás a francia, lengyel, román, csehszlovák tárgyalás,

amelynek célja, a németek értesülései szerint, titkos katonai konvenció Németország és Oroszország ellen. De ugylátszik, hogy amit szabad Jupiternek, az tilos Németországnak. Franciaország attól tart, hogy a német-orosz egyezmény azonkívül, hogy a német jóvátétel és az orosz adósságok visszafizetését veszélyezteti, titkos katonai konvenciót is tartalmaz a franciák ellen. Anglia pedig az üzleti rész miatt háborodik fel, neki az kellemetlen, hogy a németek megelőzték s az orosz piacokat még az angol gyáros és kereskedő megjelenése előtt anektálják és letarolják.

Veszélyben a versaillesi béke

Hogy a felháborodás elementáris volta ellenére se került robbanásra a dolog, annak köszönhető, hogy az első pillanatban hivatalos utra terelték a dolgot s átadták az ügyet az ugynevezett jogi bizottságnak, állapítsa meg, vajjon megsértette-e Németország a versaillesi békeszerződést, vagy sem. A francia álláspont az, hogy megsértette. Párisban összeült a minisztertanács és első izgalmban megállapította, hogy

a német-orosz egyezmény a versaillesi békeszerződés 260 cikkelyébe ütközik s a francia kormány követeli a megsemmisítését.

Génuában ezuttal ismét dezavualták Poincarét. A génuai jogi bizottság kimondotta, hogy a versaillesi békét a németek nem sértették meg, csak a cannesi határozmányokat. Nagyon érdekes az a washingtoni távirat, amely azt mondja, hogy a német-orosz egyezmény a német-amerikai békeszerződés pontjainak sem mond ellent s Amerika a maga részéről nem hibáztatja ezt a megegyezést. Ezzel első ízben, a génuai konferencia óta, megszólalt Amerika is, még pedig ami igen jelentős, a franciák ellen foglal állást. A konferencia első napja óta Amerika felé fordulva mondják el a delegációk beszédjeiket. Ezt tette Lloyd George, ezt Facta, Schanzer és Csicserin is, amikor kijelentette, hogy Oroszország hajlandó hazaküldeni katonáit, ha Franciaország leszerel.

Poincaré lemond?

Washington végre is jelentkezett s a dolog annál kellemetlenebb a franciáknak, mert az amerikai megnyilatkozás egyuttal a leszerelésre is céloz, ha nem is szavakkal, csak a diplomáciai nyelvnek azokkal a finomságaival, amiket a titkos diplomácia mestere, Poincaré nagyon is megért. Nem csoda, hogy

diplomáciai körökben már számolnak Poincaré esetleges lemondásával is.

A hír, amely arról számol azt mondja, hogy amennyiben a francia miniszterelnök továbbra is ráakarná oktrojálni a nagyhatalmakra kéréshetetlen álláspontját, bekövetkezhet a szakadás a három nagyhatalom, Oroszország, Franciaország és Anglia között.

Poincaré pedig e pillanatban még

kérlehetetlen. A francia miniszterelnök felszólította Dubois francia képviselőt, hogy hivatalosan terjessze a szekció elé a német-orosz szerződést teljes egészében. Egyuttal a nagykövetek

Lloyd George német kapitulációt követel

Rathenau német külügyminiszter találkozót kért Lloyd Georgetól. De Lloyd George azt a választ adta, hogy őt nem fogadhatja, csakis Wirth kancellárt. Rathenau tudvalevőleg az, aki a német-orosz szerződésnek értelmi szerzője. Wirth erre megjelent Lloyd Geornál, aki felszólította őt, hogy adjon pontos felvilágosítást a németek szándékáról. Wirth precíz választ nem tudott adni, mire Lloyd George kijelentette, hogy csak két megoldás lehetséges. Vagy Németország lemond azokban a bizottságokban való részvételről, amelyekben az orosz kérdéseket tárgyalják vagy

megsemmisítik a rapallói egyezményt.

Rapallóban írták alá ugyanis az orosz-német szerződést. Wirth kancellár azt felelte, hogy a feltételek nagyon szigorúak, de az ajánlatot nem utasíthatja vissza, hanem elvben elfogadja. A német delegátusok most Génuában megfelelő formát keresnek a megegyezésre és a további tendőkre nézve.

Feltűnő, hogy ebben a kérdésben a németek között nincs meg a kellő egyetértés. Az egyik irányzat Rathenau mellett foglal állást, a másik Wirth mellett. Rathenauék hallani sem akarnak kompromisszumról, A „Berliner Tageblatt” szerint

a német delegáció mellőzöttnek érzi magát.

A szövetségesek gyakran tárgyaltak az oroszokkal Génuában anélkül, hogy ezekre a nagyfontosságú tárgyalásokra a német delegációt meghívták volna. Ebből a németek arra következtettek, hogy az oroszokat a versaillesi békeszerződés elfogadására akarják kényszeríteni, hogy ezáltal Németország Franciaországnak keleten is adósa legyen.

Angol-orosz tárgyalások

Oroszország helyzete a szerződés kipattanása óta nem rosszabbodott. Az orosz delegáció továbbra is résztvesz valamennyi bizottság ülésén. Az angol és az orosz delegátusok között tárgyalások kezdődtek a petróleum-konvenció ügyében. Anglia ajánlatot tett a batumi petróleumvidék kihasználására vonatkozólag. A franciák meglehetősen izgalommal kísérik ezeket a tanácskozásokat. Attól tartanak, hogy Anglia a petróleum terén elért engedmények ellenében kész lesz Csicserinre a leszerelés kérdésében támogatni. Amerika is meglehetősen figyel erre az ügyre. Amerikai lapok a génuai konferenciát petróleum-konferenciának nevezték el. Angol politikusok véleménye szerint a konferencia sorsa a franciák magatartásától függ, akik szerint az orosz szerződés megsértése a versaillesi békének. Az angolok véleményei ennek az ellenkezője. Berlini politikai körökben az a

konferenciájának is eljuttatják a szerződést, mert Poincaré attól tart, hogy a szerződés következtében a szövetségesek kárt szenvednek. Poincaré felszólítja a többi állam kormányát, hogy hasonlóképpen járjanak el. Berthow a párisi instrukció alapján közölni fogja a szövetségesekkel és a kisantant képviselőivel a francia kormány hivatalos álláspontját. Franciaországnak nincs szándékában otthagyni a konferenciát anélkül, hogy még egyszer meg ne kísérelné a megegyezést a német-orosz szerződés következtében felmerült elmentétek ügyében. A franciák a szerződés megsemmisítését követelik.

Mivel fenyegetnek a franciák?

A francia delegátusok nem ellenzik az oroszokkal való tárgyalások folytatását, de az a feltételük, hogy az oroszok fogadják el a cannesi határozatokat. Ha nem mennek bele a bolsevik delegátusok abba, hogy a többi állammal kötött szerződésekbe ugyanazokat a pontokat fölvegyék, mint a német-orosz szerződésbe, akkor a francia delegátusok nem vonulnak ugyan vissza Génuától, de visszavonulnak az orosz ügyektől és nem vesznek részt a politikai bizottság orosz ülésein.

Poincaré tegnap újságírók előtt kijelentette, hogy a jóvátételi bizottság ismételt figyelemztette Németországot azokra a kötelezettségeire, amelyek szerint az Oroszországgal szemben fennálló jogai és érdekei képviseletét a jóvátételi bizottságnak kell átengedni. Németország erre kifejezetten késznek nyilatkozott s mintegy két héttel ezelőtt átadta az oroszországi német állampolgárok követeléseinek jegyzékét. A német-orosz szerződés rendelkezései Poincaré szavai szerint darva megsértését jelenti a Németország által vállalt kötelezettségnek.

Német-orosz tanácskozások

A német választ a szövetségesek jegyzékére holnap fogják átadni. Rathenau ma egy félóra hosszat tanácskozott Factával. Delután Csicserin tárgyalt Wirthtel. A közvetítő akcióktól függ a német válasz megszövegezése. A „Lokalanzeiger” jelentése szerint naphosszat folynak a tanácskozások az orosz és német delegációk között. Schanzer minden erejével azon volt, hogy Wirthtel meggyőzze a német-orosz szerződés hatálytalansításának a szükségességéről. Az ő rábeszélésére kereste fel a kancellár Lloyd Georget.

Wirth fel akarta Lloyd Georget világosítani arról, hogy a szövetségesek tájékoztatva voltak a német-orosz szerződés tervéről. Lloyd George ezen röviden átsiklott és hangoztatta, hogy a két említett megoldás lehetséges. A kancellár engedett végre. Rathenau kijelentette, hogy nincs a kancellár álláspontján, nem hajlandó belemenni az orosz-német szerződés hatálytalansításába. Ebből arra következtetnek, hogy Rathenau le akar mondani. Csicserin kijelentette a „Neue Freie Presse” munkatársának, hogy lehetetlen Lloyd George kívánságának eleget tenni.

Az oroszok sikerei

Az olasz sajtó nagyrésze helyteleníti a németek eljárását, amely szerintük inkorrekt volt. Facta olasz

1922. április 19.

DETESEK

Vastagabb betűvel let.
írdetés ára 10 let.

s tanítónét 9 éves, első
mellé júliusra. Francia,
ítást vállalja, idősebb
el földbirtokos Aranyos-
3655-1

kedőségét lehetőleg
Schwarz és Uhlman
3678-1

zlet teljes berendezés-
níturával és áruval jó
ban eladó. Ajánlatokat
kiadójába kérek. 3677-1

os kisasszony azonnalra
z Széchenyi-tér. 3675-1

retőt keres lehetőleg
gyvárdai detail épület-
ánlatokat, bizonyítvá-
igére a kiadóhivatal
mánuál és németül tu-
3681-1

om soros, nyakra való,
atalban 3677-1

zlethelységnek Jókai-
3667-1

ok román, magyar, an-
valamint irogeppel
n és pontosan készul-
fedmann hírlapiroda.
3405-1

kapható Elek Str. Sui-
arti tujkereskedésében.
egfelelő engedmény.

csóbban vállal. Gersch
lja utca 11. 3616-1

zítógépek teljes felsze-
ann Aphidá.

őör és szajgyartóknak

nyben és nagyban, legol-
megrendeléseket kis posta-
Jelenlegi talp és bocskor
lpiél 3 százalékos kedvez-
PÁR, Gyöfagyár-utca 1
Telefon gyár 3-86-talás 3-87

ámit postán
nosan szállít 1344

szalámgyára
lihal Viteazul (Szé-
B. Telefon 12-90.
kivánatra ingyen.

mering

1000 méter
felett

bergi, ga-
papíráruk m
ra érkeztek
ház

társ. Torda.

Telefon 394.

zám.

öket!

sör

sör

akatok az ország
3668-1

miniszterelnök tegnapi bankettjén százötvenhét meghívott vett részt, köztük a német és az orosz delegáció is. A konferencia hangulata most sokkal enyhébb, ugylátszik az orosz-német egyezmény nem fogja felborítani a helyzetet, mint az első napon hinni lehetett.

A „Berliner Tageblatt” szerint a nagyhatalmak azzal akarják rábírní a németeket a szerződés felbontására, hogy az oroszokkal kötendő szerződésükben a németek érdekeit is meg fogják védeni. Az „Adeverul” jelentése szerint a génuai konferencián az orosz delegátusok helyzete egyáltalán nem változott, a konferencia tovább folyik minden módosítás nélkül. Csicserin értesítése után Lenin összehívta a központi szovjetbizottságot, hogy megállapítsák Oroszország föltételeit a szövetségesek pénzügyi követeléseivel szemben.

A „Times” tokiói jelentése szerint Japán hajlandó elismerni a szovjetkormányt. Az öreg tanácsa az elismerés álláspontjára helyezkedett és ilyértelmű utasítást adott a japán kormányának. A lapok a német-orosz szerződés bonyolalmát is az oroszok sikerének mondják.

Palesztina gazdasági élete

Hir Herbert Sámuel visszalépéséről

Az Uj Kelet tudósítójától.

A palesztinai kormány nemrég bejelentette hivatalos jelentését az ország gazdasági és kereskedelmi fejlődéséről, amelyből kitűnik, hogy az ország gazdasági föllendülése jó tempóban halad előre. A jelentés hangsúlyozza, hogy noha a világpiac nyomása Palesztinára is nagy hatással van, eredményében ez a nyomás mégis jóval gyöngébb, mint más ipari országokban. A kivitel az importnál lényegesen kisebb. 1920-ban bevitték 4,191.060 angol font értékű árut, ezzel szemben mindössze 773.443 angol font sterling értékű kivittel volt. 1921-ben importáltak az országba 5,210.633 font sterlingnyi árut, ezzel szemben mindössze 771.701 angol fontnyi árut vittek ki. Ez idén ugyanez a tendencia mutatkozik a behozatal és kivitel körül. A külföldi túlnyomó részben szén, szelén, cukrot, lisztet, petróleumot, vasat, rizst, acélt, textil-árukat, cigarettát és mezőgazdasági gépeket. Az ország újjáépítése olyan irányban halad, hogy ezeket az árukat lassanként az ország ipara és mezőgazdasága maga fogja termelni. Igaz, hogy ehhez idő, munka és a gátló körülményekkel való kemény megbirkózás szükséges, de reméljük, hogy idővel ezt is elérjük.

A passzív mérleg ellenére Palesztina helyzete gazdaságilag nem mondható rossznak. A mérleg passzívát a következő jövedelmek fedezik:

a) az importált áruk reexportja Szíriába és a szomszédos országokba;

b) a cionista bizottság és különböző vallási és segélyegyesületek támogatásai;

c) a megszálló csapatok zsoldja;

d) olyan pénzek, amik külföldről és turisták útján kerülnek az országba.

Ezek a jövedelmi források szilárdítják a valutát és Palesztina közgazdasági életét egyensúlyban tartják.

Az importált áruk javarésze, körülbelül harminc százalék, Angliából jön, Egyiptom második helyen áll, utána következnek Amerika és India. Az utolsó hónapokban különösen a német áruk importja növekedett. A hivatalos jelentés ismételt hangsúlyozza, hogy Palesztina gazdasági állapota sokkal különb, mint a háború előtt. Az építő ipar lendült legjobban, az utolsó évben Jaffában egyedül száznegyven új épület került tető alá. Az építőipar kiegészítő iparai is fejlődnek. Haifában egy cementgyár, Jaffában szilikát téglagyár dolgozik szakadatlanul. Nagy szükséglet mutatkozik az épületfában, üvegben és egyéb fölszerelési cikkekben. Több malom épült az utolsó években, továbbá olajgyárak, gyapjúmosódák és néhány szövőgyár.

A jelentés kiemeli, hogy a földmi-

velés még nagyon gyöngé és a megmunkálásra alkalmas földeknek csak egynegyede van megművelve. Ha az ország mezőgazdasága kiterjesztetné és belterjessé tétetné, Palesztina lemondhatna a gabona és egyéb élelmiszerek importjáról és maga is exportálhatna tekintélyes mennyiségű kenyérmagvat.

Az export leginkább narancsból, szappanból és borból áll. 1920-ban Palesztinából 647 ezer láda narancsot szállítottak külföldre, 1921-ben már 840 ezer ládát. A háború előtt leginkább bort exportáltak, főképen Amerikába. Az export hetven százalékát Egyiptom veszi igénybe.

Kormányváltás előtt?

Londonból jelentik: A „Daily Mail” politikai munkatársa úgy értesült, hogy Sir Herbert Sámuel egészségi okokból vissza fog lépni Palesztinában viselt kormányzó tisztségéről. Londoni kormánykörökben úgy hírlik, hogy utódjául Tudor tábornokot nevezik ki. Tudor generális — írja a lap — Irlandban rendőrfőnök volt. Az ő és hadteste több tiszti tagjának Palesztinába való áthelyezése bizonyos politikai

Egy zsidó nemzetiségű képviselő impressziói a román parlamentben

Beszélgetés dr. Adolphe Sternnel

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától —

Bukarest, apr. 20. Az első parlamenti ülészek befejezése után felkerestem dr. Adolphe Stern zsidó nemzeti képviselőt, hogy megtudjam tőle, milyen impressziói voltak az első ülészekben és ezeknek alapján képviselői működésének milyen eredményeit reméli a jövőben.

Dr. Adolphe Stern mindenképp rövid visszajelentést vet a választási harcokra, majd a képviselőházba való bevonulását beszéli el:

— Az első ülészek befejezése előtt mintegy hat nappal mentem el a parlamentbe. Aznap még jelen volt néhány ellenzéki képviselő, de a következő ülésen egyedül maradtam a baloldali padsorokban, ahol az ellenzéki képviselőknek a helye van. Megvallom, kellemetlen érzés fogott el, amikor a liberális többségi képviselők között magamra maradtam. Ezeknek az embereknek a politikájával én ötven évig állandó harcban voltam és ma is ellenzékben vagyok velük szemben, mert én nem tudom elfelejteni márc. 10-én azt a sok megaláztatást és szenvedést, amit a liberálispartí politika hosszú időközön keresztül okozott a zsidóságnak. Nem tudta letompítani ezt a kényelmetlen érzésemet az sem, hogy

amikor a román parlament ülésérembe beléptem, minden szem felém fordult,

számos képviselő elébem jött és melegen megszorongította a kezemet. Bizonyos, hogy az én belépésem nem mindennapos látvány volt, személyemmel a zsidóság lépett először be a román nemzetgyűlés csarnokába. Népemnek és elsősorban népem különös helyzetének könyveltem el azt a figyelmet is, amellyel a kormánypartí képviselők legelső felszólalásomat kísérték. Éjjel után volt már, előttem számosan beszéltek, a jelenlévőkön látszott a fáradság és nekem ekkor kellett volna megtartani nagy zsidó programbeszédemet. A Ház elnöke éjjel körül szólította a nevetem. A feliratkozások listáján rám került a sor. Igyekeztem rövidre fogni mondanivalómat.

Tükröt akartam csak egy pillanatra a Ház elé tární, hogy meglassák benne a multban elkövetett tévedéseiket és a jövőben jóváteendő hibáikat. Az előttem felszólt képviselők beszéde alatt folytonos zaj volt az üléssteremben, jöttek-mentek, nem figyeltek a szó-

köröket (az anticionistákat) aggodalommal tölti el.

Ezzel a hírrel ellenkezik a zürichi „Jüdische Presszentrale” értesülése. Eszerint husvét után Sir és Lady Herbert Sámuel Londonba utaznak, ahol a kormányzó Palesztina politikai és közgazdasági kérdéseit fogja megtárgyalni az illetékes körökkel. Sámuel minden valószínűség szerint hat hétig marad Angliában és június végén tér vissza Palesztinába.

Arabok egymás között

Londonból jelentik: Hebron közelében nemrég két arab falu lakosai egymással harcba keveredtek. A harc során tizenhét arab elesett. A „Times” szerint a konfliktusban semmi része nincs az arabok és cionisták közötti ellentétnek. Attól tartanak azonban, hogy ez az összetűzés alkalmat ad az izgatónak arra, hogy a jeruzsálemi Musah-ünnepély alkalmával zsidóellenes lázadást szítsanak. Eddigi jelentések szerint, a Musah-ünnep lefolyása nyugodtan és incidens nélkül folyt le. A kormány minden intézkedést megtett az esetleges zavargások elfojtására.

nokra. Amikor én beszéltem, halotti csend volt. A képviselők előrehajoltak padjaikban, a miniszterek padjában pedig Duca külügyminiszter füléhez tette tenyerét, úgy hallgatta szavaimat. El akarom terelni magamról ezt a látszólagosan személyemnek szóló figyelmet és ismétlem: nem engem, hanem az egész romániai zsidóságot néztek azon az éjjelen kíváncsisággal és érdeklődéssel az országgyűlés termében. Az egész romániai zsidóságot, amely

az évtizedes türesemből és hallgatásból egyszerre felbukkant az ország vezetőinek a színe előtt

és ott tisztes emberi élet jogaiért kiállott. Nem titkolom: szétáradtak bennem az érzések és talán egész éjszakán át tudtam volna beszélni. De az idő haladt és egyebekben is, a parlamentben való jelenlétem legelső óráiban rájöttem, hogy nagy eredményeket csak slagvortokkal lehet elérni. Ezért hamarosan rátertem beszédem lényegére és utolsó mondatnak azt a követelésünket hagytam, amely további egzisztenciánk legelső feltételét képezi: a párisi békeszerződés zsidókra vonatkozó 7. pontjának felvételét az új alkotmányba és érvényesítését a gyakorlati élet minden ágában.

A további ülésekről dr. Stern a következőkben referált:

Másnap nem voltam a parlamentben. Csak később hallottam, hogy Duca külügyminiszter választott felszólalásomra, még pedig kedvezően. Amikor legközelebb ismét megjelentem az üléssteremben, a külügyminiszter hozzám jött, sajnálatát fejezte ki, amiért nem voltam ott, amikor választott és megismételte előttem a kormány felfogását a zsidókérdésben. A párisi 7-ik pontot tehát fel fogják venni az alkotmányba.

Köszönetet mondtam a külügyminiszternek, azután tovább aszisztáltam a parlament ülésein. Még egyszer volt alkalmam a felszólalásra, akkor, amikor az új lakástörvényt tárgyaltuk. Florescu igazságügyminiszter háromféle megkülönböztetést tett lakó és lakó között: vannak — úgy mond — román állampolgárok, román alattvalók és idegenek. A „román alattvalók” kifejezés megütötte a fületem. Felvilágosítást kértem a minisztertől, mit ért ez alatt. A miniszter megmagyarázta, hogy ez alatt a kifejezés alatt olyanokat ért, akik egy más országnak az állampolgár-

ságát már elvesztették és a román állampolgárságot még nem nyerték el. A miniszter hivatkozott az ukrániai zsidó menekültek példájára. Ezek az orosz állampolgárságot elvesztették, jelenleg Romániában élnek, innen azonban ki akarnak vándorolni. A román kormány nem volna köteles ezeknek utlevelet adni. Mi mégis igyekeztünk számukra módot találni — mondotta Florescu, — hogy román utlevélhez jussanak és nyugodtan, zaklatás nélkül utazhassanak céljuk felé. Ezért deklaráltuk őket alattvalóknak és nem állampolgároknak. Az amerikai követség kifogásolta is ezt az adoptálást, de mi kijelentettük, hogy ez a mi ügyünk és ha a román hatóságok kiállították az utlevelet, a követségnek ez ellen nem lehetnek kifogásai, így sok ezer ukrániai zsidó menekültet megmentettünk a hazátlanság kellemetlen állapotától. Ezt a magyarázatot — folytatta dr. Stern — elfogadtam. De a továbbiakban kitűdött, hogy az igazságügyminiszter olyan romániai zsidókra is alkalmazza az alattvalói meghatározást és zárja ki ezáltal őket az állampolgári jogokból, akiket a párisi szerződés értelmében a teljes állampolgári jogok azonnal és feltétel nélkül megilletnek. Ez ellen én tiltakozást jelentettem be.

Megkérdeztem dr. Stern-t remélie-e, hogy ebben a parlamentben eredményesen fog dolgozni.

— Mindenesetre el fogok követni mindent, hogy munkám eredményes legyen. Rövidesen

országos nagygyűlést fogok összehívni,

amelyen az egész romániai zsidóság részt fog venni. Ezen a nagygyűlésen fixozni fogjuk további magatartásunkat. A 7. pontnak az alkotmányba való felvételén kívül egész sereg nemzeti követelésünk van. Iskolákat akarunk, ahol nacionális kulturánkat fejleszthetjük, de ezenkívül részt kérünk a társadalmi életben és az állami életben is. Mái nincsen egyetlen zsidó bíró és egyéb állami funkcionárius Romániában. Nincsenek zsidó egyetemi tanárok. És nincsen még sok minden más, aminek lennie kellene és amit megérdemelnénk pusztán mint emberi és népi jogokat is.

A követelések részletezése alól azal tért ki dr. Stern, hogy ezeket az Uj Kelet már ismertette és hogy a parlament további ülészekai különben is az ország zsidósága elé fogják tární az öt érdeklő ügyeket.

Ben Ami

Egy hitközség a Keren Hajjeszódért.

A morvaországi Mährisch-Ostrau egyike azoknak a hitközségeknek, amelyek évtizedek óta vezetnek a zsidó kulturában és a jótékonyaság terén. A hitközség április hatodikán tartott ülésén foglalkozott a különböző községi pártok pénzügyi javaslataival. A javaslatok közül túlnyomó többséget egyetlen javaslat kapott, az, amely felszólította a hitközséget, hogy 1922. évre a Keren Hajjeszód javára huszezer cseh koronát jegyezzen. A javaslat indítványozza, hogy az esetben, ha a cseh-szláv köztársaság területén egy másik hitközség többet jegyezne, akkor Mährisch-Ostrau annak arányában emelje ezt az összeget. A vitában a választmányi tagok közül tizen vettek részt. Landes a cseh zsidók nevében kifejtette, hogy pártja a Keren Hajjeszód intézményt általános emberi szempontból üdvösnék és a zsidó nyomon nyitása szempontjából kívánatosnak tartja. Dr. Spira rabbi, a kultusztanács demokrata pártjának tagja, szintén melegen ajánlotta a cionisták által javasolt indítvány elfogadását. Ugyanigy nyilatkozott az Agudas Israel egy tagja, dr. Max Beer, aki beszédében arra kérte a tagozat, hogy ezt az indítványt fogadják el egyhangulag és ezzel is dokumentálják, milyen nagy, az egész zsidóságot átfogó jelentősége van az Ujjáépítési Alapnak. Dr. Hilf elnök nagy beszédben fejtette ki, mit jelent történeti és zsidó társadalmi szempontból a Keren Hajjeszód. A beszéd hatása alatt a szocialista csoport visszavonta indítványát. A választmány erre a cionista javaslatot egyhangulag elfogadta.

Egy köl-kelleme

a budape

Hogyan zsar Hochfeld Emi cola kétes üz

Az Uj

Budapest, a történet, hogy ter kölki cég f cola export-l összes igazgat lás büntette m lalta a véd ké a nyomozást. alapja az volt mult év július a kölni cégge gát, hogy gyű egész Németo lag ennek a szerzési össze totta az Agri beszerzési ár között külön telmében fele osztja meg eg

A mult év figyelmeztette hamis beszer Hochfeld Emi Budapestre ut totta, hogy a fele a valósá tárgyalások u jelentette az ségen. A vá rendőrségen n a vállalat tá károsította a vezérigazgatót mentetgetni, d ellen mégis e Március elejé állott be ebbe mennyi buda nyílttéri nyila kölni cég alá mindenben re és Cruder Vi kedő körökbe meglepetést kípattantak a A következők

Március e férfi jelent me tania-szállóba rendőrségi magát és fels hogy kövesse is megtiltotta jével értekez tetett egye rendőrségre várakoztatták felügyelő elé hogy az előveze jelen

Ezután ismét rakoztatták, k vezetője, Ba brizetbe vette ból, ahol vá bevezették a ahol még val órségi szakér

Ez a m közölte vele, kellemetlensé nal nem rend val. A kül nagyobb me másul ezeket szen ő volt a Agricola. A zölte azt is, a kölni cég ságügymi

viszont az A ellene csalá kedő, akinek támaszkodhat hogy minden kívánnak tőle Kijelentette a egyezik az A ségről föltéte ták, de előbb egymillió

TUNGSRAM

Egy kölni kereskedő kellemetlen kalandja a budapesti rendőrségen

Hogyan zsarolta meg a rendőrség Hochfeld Emilt. A budapesti Agricola kétes üzletei. Diplomáciai beavatkozás

Az Uj Kelet tudósítójától

Budapest, ápr. 20. Január végén történt, hogy a Hochfeld és Schuster kölni cég feljelentést tett az Agricola export-import részvénycsoporthoz az összes igazgatósági tagjai ellen csalás bűntette miatt. Az ügyészség vállalta a vád képviselőségét és elrendelte a nyomozást. A bűnvádi feljelentés alapja az volt, hogy az Agricola a múlt év júliusában szerződést kötött a kölni céggel és arra kötelezte magát, hogy gyümölcsöt és veteményt egész Németország területére kizárólag ennek a cégnek szállít. A beszerzési összeget a német cég becsapta az Agricola rendelkezésére. A beszerzési ár és a továbbadási ár között különbséget a szerződés értelmében feleslegesen a két vállalat osztja meg egymás között.

A múlt év végén a kölni céget figyelmeztették, hogy az Agricola hamis beszerzési árakat közölt vele. Hochfeld Emil, a cég főnöke rögtön Budapestre utazott, ahol megállapította, hogy a bizalmas közlés megfelel a valóságnak. Hosszu és meddő tárgyalások után a kölni cég feljelentette az Agricolát a rendőrségen. A vállalat alkalmazottai a rendőrségen nem is tagadták, hogy a vállalat tényleg súlyosan megkárosította a kölni céget. Cruder vezérigazgatót iparkodtak ugyan mentesíteni, de a vizsgálóbíró Cruder ellen mégis elrendelte a nyomozást. Március elején váratlan fordulat állott be ebben az ügyben. Valamennyi budapesti lapban hosszú nyílttéri nyilatkozat jelent meg a kölni cég aláírásával. A nyilatkozat mindenben rehabilitálja a vállalatot és Cruder Vince igazgatót. Kereskedő körökben ez a fordulat nagy meglepetést okozott. Most azután kaptunk a nyilatkozat előzményeit. A következők történtek:

Március elején egy ismeretlen férfi jelent meg Hochfeld Emil Británia-szállóban levő lakásán, államrendőrségi detektívnek mondta magát és felszólította a kereskedőt, hogy kövesse a főkapitányságra. Azt is megtiltotta neki, hogy az ügyvédjével értekezzen. A kereskedő nem tehetett egyebet, a detektívvel a rendőrségre ment, ahol egy óráig várakoztatták. Később egy detektív-felügyelő elé került, aki közölte, hogy

az elővezetés az Agricola följelentésére történt.

Ezután ismét három óra hosszat várakoztatták, közben megérkezett cégvezetője, Bauma Béla, akit szintén őrizetbe vettek. Ezután az előszobából, ahol várakoznia kellett, ismét bevezették a detektívfelügyelőhöz, ahol még valaki volt, állítólag rendőrségi szakértő.

Ez a másik ember, a szakértő közölte vele, hogy a legnagyobb kellemetlenségek várnak rá, ha azonnal nem rendezi ügyét az Agricolával. A külföldi kereskedő a legnagyobb meglepetéssel vette tudomásul ezeket a szavakat, mert hiszen ő volt a följelentő és nem az Agricola. A szakértő azonban közölte azt is, hogy

a kölni cég följelentését az igazságügyi miniszter elutasította, viszont az Agricola feljelentést tett ellene csalásért. A külföldi kereskedő, akinek senkije se volt, akire támaszkodhatott volna, elhatározta, hogy mindent megtesz, amit csak kívánhat tőle, mert szabadulni akart. Kijelentette a szakértőnek, hogy egyezik az Agricolával. A rendőrségről feltételeken szabadonbocsátották, de előbb

egymillió korona kauciót kellett letennie

és át kellett adnia az utlevélét. A szabadlábrahelyezés feltételes volt és másnap délelőtti feltizenegy óráig szólt.

Délután Hochfeld Emil találkozott Cruder Vince vezérigazgatóval, a találkozón jelen volt a szakértő és az Agricola egyik ügyvédje. Ugyanazt mondták neki, amit a rendőrségen. A szakértő és az ügyvéd azt tanácsolták, hogy egyezzen ki az Agricolával. Este kilenc órakor a Británia-szállóban újra találkoztak és ott az Agricola a következő feltételeket szabta a kölni kereskedőnek: Ismerje el a számlák helyességét, fizesse az Agricola költségeinek a felét,

fizessen a detektívnek jutalomképpen százezer koronát

az ügyvédi költség és a nyilatkozat költségeinek a felét. Azután megállapodtak annak a nyilatkozatnak a szövegében, amely az Agricolát tisztára mossa. A kölni kereskedő gondolkodás nélkül belement a feltételekbe, egymillió háromszázezer

A tavaszi parlament ősszel nemzetgyűlés lesz

Take Jonescu és Jorga nem vesznek részt a nemzetgyűlésen. Elhalasztották Gyulafehérvárt.

Az Uj Kelet tudósítójától

A parlamentet október elsejéig elnapolták, de bizottságok munkája nem szünetel. A nagy reformok előkészítésre a kormány széttagozott bizottságot küldött, amely a napokban megkezdte munkáját. A bizottság elsősorban az alkotmánytervezetet dolgozza ki, mert az őszi ülészakot kizárólag az alkotmányreform megvalósításának szenteli a kormány. A király külön kézzel írt mint alkotmányzó nemzetgyűlést hívja egybe a parlamentet rendkívüli ülészakra, amelyen azonban már csak a liberális párt fog résztvenni. Jorga Miklós és Take Jonescu ugyanis, akik eddig a parlament munkájában egyedül vettek részt az ellenzéki csoportok közül, kijelentették, hogy ez a parlament semilyen körülmények között sem jogosult az új alkotmány megvalósítására, hanem csak koalíciós kormány vezetése alatt lefolytatott választások után egybe hívott ad hoc nemzetgyűlés. Politikai körökben egyelőre nem ismerik a király álláspontját, de valószínűnek tartják, hogy ezt a nagyfontosságú reformot nem engedi át kizárólag a liberális pártnak.

A kormány kebelében a harmónia egyáltalán nem mondható teljesnek. A constantinisták és a vintilisták harca már nemcsak a nagyobb problémák körül dúl, kiterjedt a jelentéktelenebb kérdésekre is. Most a gabona új kivitel rendszerére vonatkozó rendelet kibocsátását is el kellett halasztani a miniszterelnök visszatéréséig. Jone Bratianu hazatérése halaszthatatlanná vált és erről értesítették is a kormányelnököt.

Bratianu táviratban értesítette helyettesét Vaitoianu tábornokot, hogy legkésőbb május elsején Genuából hazatér.

A miniszterelnök legsürgősebb teendője a felmerült és elhalasztott ügyek megoldása lesz, ami egyet jelent a kormány lényeges újjászervezésével. Újabb és talán utolsó kísérletet fog tenni az öreg államférfi a nemzeti párttal való megegyezésre és ha ez nem sikerülne, úgy tudják, visszavonul a politikától. Az uralkodó ugyanis sehogyan sem tud belenyugodni a mai helyzetbe és minden áldozatot megköveteli kormányától a megegyezésért.

Ugyanakkor a nemzeti párt egyik számottevő vezetője hallani sem akar a Bratianuval való együttműködésről és tárgyalásokat sem hajlandók kezdeni. Vajda Sándor egyik husvéti cikkében azt írja, hogy a huszadik század

korona tartozást ismert el, mert attól félt, hogy másnap tényleg újból letartóztatják.

Csak több értesült arról, hogy az Agricola a rendőrség segítségével kijátszotta,

megérintette és megcsalta. Utóbb tudta meg, hogy az igazságügyi miniszter tényleg felkérte a följelentés aktáit, az eljárást azonban nem szüntette meg. Megtudta tehát, hogy jogtalanul erőszakolták ki tőle a márciusi események megjelent nyilatkozatát és az egyezséget. Hochfeld ezután újabb beadvánnyal fordult a vizsgálóbíróhoz és Cruder és büntérsai ellen följelentést tett. A hatóságok most már a legszigorúbb eljárást folytatják le, mert az ügy túlnőtt a bírói eljárásnál. Olyan zsarolási kísérlet történt hatósági személyek segítségével, amilyenre még nem volt példa. A budapesti német követség, mivel német állampolgár meghurcolásáról és megzsarolásáról volt szó, szóbeli jegyzékben fordult a magyar külügyminisztériumhoz, amely szintén megindította a vizsgálatot.

Az újságíró végül megkérdezte:

— Mi lesz ősszel?
— Uj liberális kormány — Bratianuék nélkül — volt a válasz!

A nemzeti párt Jorgának pártkongresszusán

Bukarest, április 20. A nemzeti demokrata párt országos kongresszusa hónap kezdődik Craiovába. Jorga már tegnap odautazott a szükséges előkészületek befejezésére. Hir szerint a kongresszuson az erdélyi nemzeti párt egy küldöttséggel képviselteti magát.

A pótválasztások

Bukarest, április 20. Az „Adeverul” feltétlenül megbízható helyről úgy értesül, hogy a kormány a 21 üres szenátori és képviselői kerületben, 10 erdélyi nemzetipárti, 2 magyar és egy sváb jelölttel szemben nem állít ellenjelöltet. Goga Octavianának sem lesz kormánypárti ellenjelöltje.

Szerb kormányválság az októberi mozgósítás miatt

Sok szerb katona megfagyott és elpusztult. A nemzetgyűlésen vád alá helyezést követelnek

Az Uj Kelet tudósítójától

Belgrád, április 20. Károly exkirály októberi szerencsétlenül végződött második visszatérési kísérlete alkalomával az SHS. királyság tudvalevőleg lázasan mozgósított Magyarországot ellen. Az akkori erősen hideg időben történt aztán az, hogy a marhavagonokban szállított katonák közül igen sokan elpusztultak, megfagytak, több százan pedig többé-kevésbé alaposan megbetegedtek s hónapokig nyomták a kórházi ágyat.

A mozgósítás megszüntelése a nemzetgyűlés és a lapok túlnyomó része kíméletlen támadást kezdett a kormány, de különösen az akkori hadügyminiszter, Zecevievs tábornok ellen, aki tudvalevőleg az októberi mozgósítást elrendelte.

A támadások felületességével, könnyelműséggel és kötelességmulasztással vádolták a volt hadügyminisztert, mert nem gondoskodott a legénység megfelelő téli ruházatról és a vagonok fűtéséről. A tábornok védelmezői egyedül a demokraták és a radikálisok, a többi párt mind ellene van és az elítélésére érdekében küzd.

A legnagyobb harcok azonban mégis a nemzetgyűlés ülésein folytak a Zecevievs-ügy körül, amely már annyira dagadt, hogy kabinetkérdés lett belőle.

A legutóbbi ülést feszült várakozás és nagy izgalom közepette nyitotta meg dr. Ribar hazelnök. A képviselők szokatlanul nagy számban jöttek el az ülésre és a karzatokat is zsufolásig megtöltötte az érdeklődő közönség, sőt a diplomaták páholya is egészen tele volt.

Az első szónok Zsulevievs Alexa radikális párti volt, aki természetesen védelmébe vette a volt minisztert és ellenezte azt, hogy a tábornokot vád alá helyezték. Kijelenté, hogy a Zecevievs ellen emelt vádak nem igazak, a tábornok nem követett el mulasztást, nehéz időben felelősségteljes állásában csak a kötelességét teljesítette. Hivatkozik ezután arra, hogy tudomása szerint ebben a kérdésben a kormánynak is ez az álláspontja.

Felolvassák ezután Zecevievs tábornoknak a nemzetgyűléshez intézett védőiratát, amely szerint abban az időben kénytelen volt az újoncokat a lehető legsürgősebben behivatni, minden természeti akadály ellenére is, mert a nemzetközi helyzet olyan volt, hogy az SHS. királyság hadieréjét minden eshetőségre készen kellett tartani.

Majd fölolvására került az ellenzéki pártok ismeretes vádindítványa Zecevievs ellen.

Vaszics (köztársasági) heyesen támadja a volt hadügyminiszter személyét. Azt hangoztatja, hogy Zecevievs bűnös mulasztást követett el a mozgósítás alkalmával, amely sok újonc

románosága egy percig sem törheti Bratianuék uralmát, akik

Metternich kaptafájára

huzott módszerekkel igyekeznek konzerválni a reakciót. Dán Sever is kifejti a „Patriá”-ban, miért nem működhet együtt a nemzeti párt Bratianuval és szabad választások után új választásokat követel.

— Az új választások — írja a nemzeti párt főtitkára — egyetlen pártnak sem fog többséget biztosítani. Négyöt pártnak kell a kormányzó többséget alkotni, de ez valóban a legdemokratább és legalkotmányosabb is. Ne hangoztassák azt, hogy a román pártok nem tudnak együttműködni egymással áthidalhatatlan elvi ellentétek miatt. Mihalache többször kijelentette, hogy szabad választások után, a parasztpárt akár a liberálisokkal is hajlandó kooperálni.

A nemzeti párt kommunikéje Feltűnést keltett és a kormánypárt körében tendenciózus kommentárokat szolgáltatott okot a nemzeti párt kommunikéje, amelyben bejelenti, hogy a gyulafehérvári kongresszust csak két-három hónap múlva fogják megtartani.

Ezt az időt a nemzeti párt alapszabályainak olyan értelmű átszervezésére fordítja, amely alkalmas a regátban való szervezkedésre is. Egyidejűleg a parasztpárt vezetősége is közölte, hogy a bukaresti országos pártkongresszust ősszel tartják meg. A liberális körökben elterjedt hírekkel szemben, melyeket elsősorban a hivatalos „Vitorul” hangoztat, a nemzeti párt és a parasztpárt vezetői kijelentették, hogy ez

a halasztás semmiesetre sem jelent meghátrálást.

A két párt alapos munkát kíván végezni és a legapróbb részletekig kidolgozza a parlamenten kívüli akció programját. Sokat várnak az ellenzéken a liberális pártban dúló surlódásoktól és azt hiszik, három hónap után már nem lesz szükség parlamenten kívüli akcióra a kormány ellen, amely önmagában fog összeomlani.

Az „Aurora” egy liberális vezér nyilatkozatát közli, aki hibának tartja az „ostoba támadásokat”, amelyek a mandátumigazolások során a nemzeti párt ellen intéztek. Emlékeztet a liberális politikusa a parlamenten kívüli akcióval kapcsolatban Duca külügyminiszter szavaira:

— Ha ez az akció a törvényes kereteken belül marad, — sajnálni fogjuk, hogy nem a parlamentben folytatják le. Ha túl lép a legális határokon — összetörjük ezt az akciót.

halálát okozta. Szigorú megtorlást és még szigorúbb példaadást követel, nehogy legközelebb újra előfordulhasson hasonló eset.

Derzsics (nemzeti szocialista) szintén Zecevic vad alá helyezését követeli. Élesen támadja a kormányt, mert kaotikus állapotokat teremtett az országban.

Miloradovics (földmives párti), Krisztián, Etbin (szociáldemokrata), Gyenevics (közársasági) a vádindítvány mellett beszélnek és erőlesen követelik Zecevic felelősségére vonását, a kit a miniszteri felelőségről szóló törvény alapján bíróság elé kívánák állítani.

A vádindítványt még számosan — közöttük jeletosebb politikusok — támogatják, majd Vaszi hadügyminiszter szólal föl és védelmében veszi Zecevicet.

A beszéd után Pasics miniszterelnök állt föl szólásra és nyomban bejelentette, hogy a kormány egy miniszterközi bizottságot küldött ki a Zecevic elleni vádak megvizsgálására.

HIREK

— **A sékelbiztos közlései.** Ujaban a következő sékelbiztos kiadványok történtek: Vértés Ignác Borosjenő és környéke, dr. Löw Béla Szilágykeresztvári és járás és Markovits Elek Szatmármegye területére. Felkértek azonkívül a nők sékelmunkájának vezetésére Wintner Jenőné Marostordamegye és dr. Agai Andorné Dész és környéke területére. A marosvásárhelyi körletben a sékel akció f. hó 23-án, vasárnap vaszi kezdetét, melynek keretében 23-án d. u. 4 órakor egy nagyarányú négyülést rendez a marosvásárhelyi csoport kolozsvári szónokok részvételével.

— **Jobban van Erzsébet trónörökös.** Bukarestből jelentik: A „Lupa”-nak jelentik Athénból, hogy Erzsébet hercegnő, a görög trónörökös feleségének állapota javult és orvosai remélik, hogy rövidesen felgyógyul. Mária királyné, a trónörökös, Mihály herceg és Eleonóra hercegnő már visszautaztak Romániába. Utközben azonban kiszállanak Belgrádban, hol meglátogatják Sándor szerb királyt.

— **Angol mozdonyok jönnek.** Bécsből jelentik: Londoni jelentés szerint a román kormány ötmillió font sterling összegben mozdonyokat rendelt Angliában, amelyek nagyrészt a glasgowi gépgyár fogja szállítani.

— **Felmentették a népjóltéki reszort főnökét.** Megemlékeztünk azokról a szabálytalanságokról, amelyeket a népjóltéki reszort egyes tisztviselői az állam kárára elkövettek. A reszort vezetőjének, dr. Moldován Gyulának semmi része sem volt a szabálytalanságok felidézésében és bár őt egy egyetemi tanári kar és az orvosszövetség, mint az egyetemi ifjuság szeretetéről és bizalmáról biztosították, a kormány most mégis menesztette állásából. A menesztésnek — mondják a nemzeti párt körében — politikai okai vannak. Moldován Gyula nemzeti párti s bár sem mint tanár, sem mint vezető hivatalnok politikai meggyőződése miatt senkit igazságtalanul háttérbe nem szorított, illetve előnyökben nem részesített, a kormány mégis felmentette állásából. Utóda dr. Gane Titusz, a kolozsvári egyetemen a gyermekgyógyászati tanszék tanára, liberális politikus.

— **Az első jiddis opera bemutatója.** Rigából jelentik április 7-én: Nehány nap múlva fogják bemutatni az első eredeti jiddis operát a rigai színházban. Az opera címe „Móse”. A szöveget Rubinstein írta, a zenét Jakobson zeneszerző, aki jelenleg a litván nemzeti opera karmestere. Rigai zenei körökben, ahol már alkalom volt az opera főpróbáját végighallgatni, általános vélemény az, hogy az új jiddis-opera egyike a modern zene jelentékeny alkotásainak.

— **A Hasachar egyesület tagjai** tudomására hozzuk, hogy holnap, szombaton, a szokásos összejövetel elmarad. — **A vezetőség.**

— **Püspököt akarnak a szlalinai zsidók.** Ezzel a címmel az ungvári Uj Közlöny érdekes cikket közöl arról a hitközségi vizsátról, amely a Ruszinszkóhoz csatolt két máramarosi hitközségben dult. Ezeket a községeket ugyanis, mint az Uj Kelet jelentette, a ruszinszkói kormányzóóság döntése elszakította a szlalinai rabbinátustól. „A hitközségek, írja az említett lap, nagy örömmel fogadták ezt a döntést, amely végre megszabadította őket a szlalinai rabbitól, atyjuk és nagyatyjuk minden szenvedéséért elégtelként örültek a döntésnek és a mostani zsidó ünnepeken megválasztották az új kerület rabbiját. Csak egyetlen községben nem örültek a döntésnek és az Aknaszlalinai. Ennek a falunak a zsidói ugyanis mindvégig kitartottak a szlalinai pap mellett és nehéz szívvel fogadták a kormányzóóság döntését, amely ezeket az idecsatolt máramarosi zsidókat kivette a szlalinai rabbi fenhatósága alól. Aknaszlalinai a legnagyobb és legnépesebb hitközsége az új rabbinátusi kerületnek és ez a hitközség nem tudott egykönnyen belenyugodni abba, hogy a szlalinai rabbi befolyása megszűnt fölöttük. Az aknaszlalinai zsidók, akiknek ebben a mozgalmukban Jakab Eliás volt a vezérük, rájötték arra, hogy ki lehet játszani a kormányzóóság döntését. Ez a tulságosan élénk észjárású ember deputációt szervezett, amely Prágába ment és azt kérte a kultuszminisztertől, hogy adja meg a szlalinai rabbinak ugyanazt a főpásztori jogot, mint amit azok az erdélyi részi katolikus püspökök élveznek, akiknek egyházmegyéjéből ideszakadt egy rész. A szlalinai zsidók deputációja azt igyekezett bebizonyítani Prágában, hogy a szlalinai rabbi nem is rabbi, hanem püspök, mert a szlalinai rabbinátusi kerület olyan nagy, hogy egyházmegyének is beillik. A küldöttség ezzel azt akarta elérni, hogy biztosítsák Teitelbaum szlalinai rabbi számára az egyházi funkciókat az elszakadt területen is. A zsidó püspök dolgában még nem döntött a minisztérium.”

— **Orosz művész-est Kolozsváron.** E hó huszonhetedikén, csütörtökön este a vármegyeház dísztermében nagyszabású orosz művész-estet rendeznek a nagyváradi táborban levő orosz tisztiek javára. A műsorban különböző orosz népdalok, szólók, duettek és egy- trió szerepelnek. Előadnak orosz nemzeti táncokat is. A sikeresnek ígérkező estélyen résztvesz C. Baianov operatáncos, a kolozsvári román opera tagja és E. Stolica konzervatórium tanár.

— **Házasság. Lövi Sárkát** Marosújvárról eljegyezte Róth Miklós, a Bognár és Szántó-cég tisztviselője, Cluj.

— **A kommunista-per kolozsvári tanui.** Chendi sziguranekapitány ezután is fölkeri a kommunista-per tanui közül azokat, akik eddig nem vették át idézéseiket, hogy saját érdekében haladéktalanul jelenjenek meg e célból a hivatalos órák alatt a városi sziguranca. Nem vették át az idézést: Varga András dr., Radu Eisermacher, Bortai Márton (Munkáspárt), Goldenberger József (biztosító-intézeti tisztviselő), Kolmann Gyula, Szikszai Gyula, Daróczi József, Popescu Iván, Voiticzki Gyula Kelemen, Terhes Gyula, Perdeli Sándor, Juon Groza, Paukerow Leonard, Bartha Károly, Mustafa volt detektív és Jumanca József.

— **Kohn Sári előadása a zsidó nőegyletben.** Kohn Sári, a Zsidó Nők Világszövetségének központi kiküldöttje, e hó 22-ikén, szombaton félöt órakor a kolozsvári zsidó nőegylet napközi otthonában (Calea Victoriei 83) „A zsidó nők munkája” címen előadást tart.

— **Hol lesz a sorozás?** A városi katonai ügyosztály közli, hogy a fő-sorozást nem a Redout termekben, hanem a katonai ügyosztály helyiségeiben (Piata Unirei 2.) fogják megtartani. A sorozó-bizottságok különben a hirdetésekben közölt módon fognak működni.

— **Grigorescu államtitkár Kolozsváron** Grigorescu, a nemzetiségügyi államtitkár néhány napos nagyváradi tartózkodása után Kolozsvárra érkezett, ahol csütörtök délelőtt Vararu belügyi főigazgató, Tanasescu volt belügyi államtitkár, dr. Bianu állambiztonsági vezérigazgató, Oana, Miclea és Magarusan tanácsosokkal hosszabban értekezett. A megbeszélés Erdély közigazgatásának témája körül folyt le. Az államtitkár holnap Bukarestbe utazik.

— **A vasárnapi munkásmatiné.** Hayermans érdekes és amellől rendkívül érdekes kétfelvonásos drámája, a Mária szerepel a vasárnap délelőtti munkásmatiné műsorán. A darab annak az elmérgesztett viszonyoknak a mélyseibe világít be, amely a mai családi háztartás rendszerében a család és urnó között alakult ki. A Mária kívül Sas László előadása, Lévy Ilonka énekszámái és L. Szántó Margit szavala szerepelnek a rendkívül érdekesnek ígérkező matiné műsorán. Az előadást pontban félöt órakor kezdik meg s a későn jövőket csak a szünetekben bocsájtják be a nézőtérre. A matinéra jegyek a magyar színház pénztáránál a következő áron kaphatók: Páholy öt személyre 60 lei, zsölye 12 lei, I. és II. rendű támlásszék 8 lei, III. rendű támlásszék 5 lei, alsó erkély I.—III. sor 8 lei, erkély följobb 5 lei.

— **Lemondtak a szerb kormány muzulmán tagjai.** Belgrádból jelentik: A szerajevói országos muzulmán-kongresszus határozatai következtében a kormány mohamedán tagjai beadták lemondásukat. — **Barakkokban helyezik el a budapesti vagonlakókat.** Budapestről írják: Bernolák népjóltéki miniszter a „Virradat” munkatársaelőtt kijelentette, hogy a repatriáltak visszafogadására vonatkozó diplomáciai tárgyalások eddig nem vezettek megfelelő eredményre. Ezért a vagonlakókat egyelőre barakkokban fogják elhelyezni.

— **Borzalmas vérbosszu Ardiában.** A Geromonostorral szomszédos Ardiua községben Sota János és Sota György ardiui földmivesek meggyilkolták régi haragosukat, Petrus Jánost. A gyilkosság kedden, az esti órákban történt és a tanuk, valamint a tettesek vallomása alapján az előjáték a koromban folyt le. Sota János nagyszámú hallgatóság előtt ócsárolta Petrus. Mindenki tudta Sotáról, hogy ingerlékeny, összeférhetetlen ember, aki a forradalom alatt az ardiui nemzetiség parancsoka volt és zsarnoki hajlamai akkori szerepléséből is kitétek. Amikor Sota János névrokonával, Sota Györggyel eltávozott a koromból, látta, hogy előtte halad Petrus János és öccse Vasile. A gyilkosság elkövetéséről Sota a következőket vallja: Petrus megette az én életemet, gondoltam, én is megesszem az övét. Nálam volt a pisztolyom, két lépésről rálöttem, aztán Sota Györggyel elfutottunk. Láttam, hogy Petrus elvágódik, testvére segítségért kiáltott. Önként jelentkeztem a csendőrnél. Ennek így kellett történnie. Petrus öccse az est sötétjében nem ismerte fel a támadókat. Sota társa, György egyáltalán nem akar vallomást tenni. Sota Györgyöt és Sota Jánost a geromonostori csendőrség a kolozsvári ügyészségre kísérte. A vizsgálat tovább folyik.

— **Francia képviselők Zitaért.** Párisból jelentik: A kamarában az osztrák kölesön tárgyalása alkalmával Reudu kijelentette, hogy csak azon feltétellel szavazza meg a kölcsönt, ha abból egy részt Zita és gyermekei eltartására kihasítanak. Ugyanilyen értelemben beszélt Herriot republikánus is.

— **Franciaellenes zavargás Damaskusban.** Párisból jelentik: Damaskusban nagy zavargások törtek ki, amelyek franciaellenes jellegűek voltak. A francia parancsnokság ezerkétszáz katonát küldött a rend helyreállítására. Sok letartóztatás történt. Az ostromállapotot kihirdették.

— **Ügyvédi hir.** Dr. Hárnik Lipót dési elvtársunk ügyvédi irodáját Magyarlápson nyitotta meg, ahol a zsidó nemzeti munkában is tevékeny részt vesz.

— **Görögország zsidó képviselője a gennai konferencián.** Athénból táviratozzák április 7-ikével: Szaloniki zsidó képviselője, Malach, aki egyúttal a görög kormány pénzügyminisztere is a görög miniszterelnökkel, Gunarissal együtt képviseli Görögországot a gennai konferencián.

— **Beöthy Zsolt meghalt.** A régi liberális magyar világ típusa volt. Azok közül való, akik báró Eötvös Józsefet vallották a maguk ideáljának és amig Magyarországon a hatalmat a zentri gyakorolta, ő és a Rákosi Jenő köré tömörült tábor a harmincemillió magyar jelszavát hirdette és sürte, hogy a zsidó is ember lehessen. Gyors és nagy irodalmi karriert futott be, jól lehet mint író hamarosan, föllépése után néhány évre minden jelentőségét elveszítette. A magyar irodalom ismertetésére vetette magát és szerette ha pályája vitorláját mindenkor a politika szelei dagasztják. A szabadelvű korszakban szabadelvű volt, a kurzus idején ő is kurzista lett, bizonynyára jobb meggyőződése ellenére és inkább öreg esztendői nyugodalma érdekében. Egyetlen szava nem volt Pikler és Alexander és Beke és Körös zsidó professzortársainak az egyetemről való száműzetése ellen és nem hallottunk róla, hogy az emberiség és kultura nevében egyetlen egyszer is fölemelte volna tiltakozó szavát. A fehér teror első idejében írta meg róla a „Lloyd”, hogy sirva fakadt, amikor egy háborúban megsebesült, beteges kitűnő zsidó tanítványát az ébredők csészeleke véresre vert. Nem jött hír róla, hogy a tanítványa nyomorlaltára a kultúrember bátorságával föllépett volna a tudomány és haladás szügye, a kurzus ellen. Mint egyetemi tanár és akadémikus nagy tekintélynek örvendett, akkor is, amikor a nálánál fiatalabbak tudományban túlhaladták. Hetvenöt évet élt.

— **Nitti Budapestre jön.** Budapestről jelentik: Nitti volt olasz miniszterelnök a magyarországi választások lezajlása után Budapestre jön, ahol több felolvasást fog tartani.

— **Amerikai történelemtudós Bukarestben.** Bukarestből jelentik: Herbert Adam Gibbons amerikai történelemtudós e hó végén Bukarestbe érkezik. A közoktatásügyi miniszter intézkedett, hogy a tudóst hirvelethez méltóan fogadják.

— **Gyilkosság a kolozsvári Celsörgyárban.** Megrendítő gyilkosság történt tegnapelőtt este a Celsörgyár borospincéjében. Schneider János pincemester hasbaszurta Simonffy András 20 éves sörgyári munkást, akit életveszélyes sebével a mentők beszállítottak a sebészeti klinikára.

Schneider pincemester régebbi idő óta üldözte Simonffy Andrást, aki többször panaszkodott munkástársai előtt, hogy „ő megöli magát, mert nem tudja sokáig elviselni a pincemester durvaságait”. A véres tettem megelőző napon is heves összeszólalkozás volt Schneider és a munkás között. A pincemester megfenyegette Simonffy, hogy ki fogja dobni a gyárból, mire a munkás kijött a békétüresből s a gorbombára felépésre hasonló durva hangon válaszolt. Schneider ekkor kijelentette, hogy Simonffy nem fogja sokáig túlélni a sértéseket. A fenyegetést tegnap beváltotta. Tegnap este a raktár egyik szűk folyosóján, Schneider a villanylámpát vértalanul eloltotta s a sötétben semmit sem látó Simonffynak hasába döfte kését. Esméletlen állapotban szállították a klinikára. A gyilkos kése átfurta a beleket s az ebből származó infekció megtámadta a hasfalakat. Életbenmaradásához nincs remény. A pincemestert le-tartóztatták.

Haláltangó!

Párisi táncatrakciót mutat be

Olga & Teddy

e hó 3-tól

AKÖZPONTITÉLIKERTJÉSEN

1314

Uta

Gje

A boldog milliomosok hágai vonal ut mosok sorából német milliommag magának száz koronák De északi króma a dán-nem érdemes szegénységét két érdemes o amely kiviszi dán közposztá költi el a jóp véletlen, hogy egyikhez sem

A boldog nagy .atesopo III. osztály za csak néhányar konypenziü kü tunk és száml perreit. (Mi m Most azután k kelő északiak osztályon utaz is. Jönnek és sőhajtoznak, lálmok. Pafók colják maguké játékszerit, bo urak bőrkötés nak, az aszso féle kalap, a ke C'est la guerr

Mellettem izeg-mozog. E vánvizsgálator sal az illető a szul, de érthe nál meg és be Rigából. A . parázs vitába hogy a babilo tesse, én meg jeientése: Eg lemozó. Ez az mindenütt oth kes nemzetköz Bűszke rá. a félvilágon á a végállomás.”

A .végállon tató külsejü. I hére meszelt lovak — ez ar étki. A paras mulja meg amely őt sohas esőségek szinte vajaskenyeres,

Mózi

— **Egy zsidó**

Irta

Dehogy kötem vissza a . Anti félrev megleckéztetés fogta, duzzogó lapom, szervü férfiü vagy te árnyékába. Ez ból puskázta. Lapok“ban szólt, hogy k elemeket a tö a gazdagság Zsiga odajött Mózi, Anti sértetted és n Igy kapacitáit nak mutatkoz gondolva a ne és öcsém kár tem. De Ant rultak a szem Mózi, látod engedte, hog szédnek mész. csak megtáne jut. Kérlek n Nem lehet és mentem a A tölgyek lan volt, az a

Utazás egy boldog országba

— Az Uj Kelet berlini munkatársától —

Gjedser (Dánia), április 8.

A boldog országba vezető utat nem milliómosok járják. A berlin-koppenhágai vonal utasai nem a német milliómosok sorából kerülnek ki, hiszen a német milliómos ma nem engedheti meg magának, hogy tizezreket adjon száz koronákat érő északi turákért. De északi krózsok sem közlekednek ma a dán-német vasuton, mert nekik nem érdemes az „olesó” Németország szegénységét beszívni. Marad tehát két érdemes osztály: a német sikereké, amely kiviszi az árut jó pénzért és a dán középosztály, amely Németországban kéri el a jövedelmét. (Az aztán különös véletlen, hogy a magunkfajta olesójános egyikhez sem tartozik!)

Átszoptortulások

A boldog ország határállomásán nagy „átszoptortulások” történnek. A III. osztály zsufolásig megtelik. Eddig csak néhányan lélegzünk benne, vékonypénzü középeurópaiak, „söhajtozunk és számláltuk a német teherbírási perccit. (Mi mást számlálhatunk volna?) Most azután közénk tódnak az előkelő északiak is. Németországban első osztályon utaztak. Otthon jó a harmadik is. Jönnek és kiterpeszkednek. Ők nem söhajtoznak, nekik van mit számlálniuk. Pufók skandináv gyerekek hurcolják magukkal a legdrágább berlini játékszerrel, boldogan hunyorgó tanár urak bőrkötéses könyveket szorongatnak, az asszonyaik fején Friedländer-féle kalap, a kezükben pompás bőröndök. C'est la guerre.

Mellettem monokis, kövörtokájú ur izeg-mozog. Három ládával utazik. A vámvizsgálaton „átesett”. Minden utas az illető anyanyelvén beszél, rosszul, de érthetően, végül szivarral kínál meg és bemutatkozik. Nebokat ur Rigából. „Nebokat” néven mindjárt parázs vitába fogunk. Ő azt állítja, hogy a babiloni Nebukadnezar rövidítése, én meg azt, hogy szláv név. A jelemtése: Égbemászó. Rövid, de jellemző. Ez az égbemászó ur típusa a mindenütt otthonos, de seholsem illetékes nemzetközi sibernek. Nem tagadja. Büszke rá. „En bizony jó uram, már a fél világon átláncoltam magam. Dánia a végállomás.”

A „végállomás” mindenesetre biztató külsejű. Piros eszerépfüdelek, fehérre meszelt házikók és jól kihizlalt lovak — ez az első, ami a szemünkbe érik. A paraszt a régi tisztelettel bámulja meg a tüzőkádó vasparipát, amely őt sohasem cipelte háborus diésőségek szinterére, kis gyerekek — vajaskenyeres, pufók pirospúpuk —

Mócsi és Ildikó

— Egy zsidó gyermek regénye —

Irta Szabó Imre (3)

Dehogy kötöttek, diadallal mentem vissza a kastélyba. Anti félrevonult ugyan tőlem, a megleckéztetés után Zsigát karonfogta, duzzogott. Erre fogtam a kalapom, szervusz Zsiga, szóltam, nagy férfi vagy te is, sietés a gazdaság árnyékába. Ezt a kifejezést egy ekkéből puskáztam, amelyik a „Honti Lapok”-ban jelent meg és arról szólt, hogy ki kell verni az olyan elemeket a törvényhatóságból, amely a gazdaság árnyékában lebzsel. Zsiga odajött hozzám, bolond vagy Mócsi, Anti egy szót se szólt, te sértetted és most nekem áll fölfebb. Igy kapacitált, de én hajthatatlanul mutakoztam és pillanatig sem gondolva a négy-öt órás gyalogutra és ócsém kárörömére, menni készültem. De Anti odajött, könnybe borultak a szemei. Ilyen barátom vagy Mócsi, látod nagyapa nehezen engedte, hogy ide gyere és most szélnék méz. Nézd, nem bántani, csak megtáncoltatni akartam a borjut. Kérlek ne haragudj.

Nem lehetett ennek ellentállani és mentem a fiukkal a parkba. A tölgyektől sűrű kert gondozatlan volt, az avar és leveleket nem

„skaal”-al éljenzik meg a vonatot. Akáresak a béke éveiben.

Ahol nem volt háboru

Itt bizony nem volt háboru. Az állomásokon sehol egy rokkantat, az éttermekben sehol koldust nem látni. Mikszáth anekdotája jut eszünkbe: arról a magyar faluról, amelyben tiszteletbeli koldust választottak, mert senki sem szorult rá erre a tisztosságra. A dán nép alig ismeri a koldust. Az állam elég menhelyet tart fenn s a háboru alatt elkényvelt jövedelmek elég adót hajtanak, hogysem az utcán kelljen a nyomorultaknak krajcárt gyűjtenők.

Nem volt háboru. Nem ismerik a sportszerű lopás elvét. Erre vall, hogy a vonat mellékhelyiségeiben törülközők, poharak láncmentesen kinálkoznak a közönség kényelmére. Az ülések fölött katalógusok, utirajzok, újságok. Ki lopná el, amikor a napilapok ára ma is csak tíz öre? (Értsd: hat és fél márká.) Az árak különben is kellemetlenül alacsonyok. Szinte kisértésbe esik a nyomorult középeurópai, hogy halatlan könnyelmű nekilendüléssel valami reggelifélét rendeljen. (Csak 35 öre, 25 márká.) Egyáltalán a számok, a furcsa 7, 9, 14, amelyeket mi már rég elfelejtettünk, most megint élénk szemtelenednek, még pedig „fillér” kíséretében.

Nem lehet itt szemlélődni. Veréb és békamódon csiripel-karatyol a sokféle nemzetiségű utas. A gyermekek új játékaikkal díszkednek, az „északiak” olesó koronaszámításokkal szórakoznak, a német — mit tehet egyebet? — háborus anekdotákat mesél.

Csak egy ember marad nyugodtan: Égbemászó ur, aki a fejébe vette, hogy egy hét alatt egész Dániát „eltolja”. Most valutaszámításokat magyaráz, de senkisé hallgat rá. Nekünk fáj a számító művelet, a dánok pedig nagyon egyszerűen kalkulálnak: ami márka maradt a zsebükben, mind elköltik. Koppenhágába csak jó pénzzel szabad bevonulni.

Boldogországi fővárosa

Koppenhága, április 9. Valamikor idegenforgalmi központ volt a dán főváros. Aféle átszállóhely Berlin és Krisztiana, Malmö és London között. Az autók akkor még háromnyelvű szöveg-gel csalogatták az utast: Hier spricht man deutsch, on parle français, english spoken. Ma már nem tolnak ide a külföldi garasai. Az autó nemzeti jármű lett.

A boldog város legfeltűnőbb jegye,

hogy egy nyelvű. A német Babilon után furcsa provincializmus. Rég volt az (5 év előtt), hogy itt szimatolták egymást a háborus újságírók német, francia, angol és orosz kopói; rég volt az, hogy a dán nép a háboruból élt.

Ma Dánia magára van utalva. Kivitele alig van, hiszen ma csak az óceánon tudnák az árut megfizetni, a gyárak egymásután csökkentik és szüntetik be az üzemüket. Lock-out veszélye. A munkaadók 30%-os bérréduktiót követelnek, a munkások csak 10%-ot fogadnak el. (Milyen furcsa az európai gazdasági élet másik fele: itt lefelé licitálnak!) A harc áll, de a jellege nem nagyon osztályharoszerű. Láttam a munkanélküliek egyik tüntető felvonulását: pipázva, beszélgetve, egykedvűen vitték a zászlót, amelyre jelszavak helyett otromba számokat pingáltak. Egy helyen malaebanda kísérté a tüntetőket. Furcsa ütemben lógázták a lábukat az elbocsátott munkások. És még furcsább volt a háborus szemnek, hogy a lábukon jóformájú cipő feszített. Egy sem volt rongyos. Ma még telik és a munkanélküli segély (105 korona) sem megvetendő.

Harmónia a gazdaságban

Ez az ország bámulatosan megszervezte a gazdasági életét. A falu termelése és a város termelése egyaránt tulteng: a dán kormány minden lehetőt megtesz, hogy kiegyenlítse a termelőt és a fogyasztót érdekellentéteit. A dán ipar ma nem versenyezhet a némettel. 60 koronába kerül itt egy pár cipő elkészítése, a német cipőt pedig kétszáz 20 koronáért vesztegetik. (A kereskedő persze így is 80 százalékra dolgozhat.) A pénzügyminiszter ugy segít a bajon, hogy minden külföldi cipőszállítmány után egy tuat „hazait” szó a szövetkezetek és nagykereskedők nyakába. A belföldi termelés ilyenformán biztosítva van: a kecske is jóllakik, legföljebb a káposztából marad túl sok.

Kapitalista munkások

Talán paradoxonnak tűnik fel, de ma itt tényleg az olesóságból élnek meg az emberek. A háboru alatt minden munkásnak meg volt a havi 50—100 korona pénzmegtakarítása. Az európai militarizmus jóvoltából Dánia jól megfizethette a dolgozóit. Ma, hogy a háborus konjunktúra iparágai egyre-másra leszerelnek, az elbocsátott munkások a „tökéjéből” él.

Jens Möller-Petersen, a házigazdám is ilyen „tökés”. Egy lemezgyárban volt munkavezető és négy esztendő alatt 7800 koronát takarított meg a keresetéből. Ma egy kis nyaralótelepen háza épül — részlettörlesztésre. A gyermekei magániskolába járnak. C'est aussi la guerre!

Az egyetlen konjunktúra ma — az újságosinálás. Egyre-másra bujnak elő a kisebb-nagyobb bulvárlapok. Megélnék a hirdetésekkel és a kispolgári város naiv kíváncsiságából. Az emberek — nyugodt, jóidegzetű polgárok — nem törődnek a világpolitikával. Az újság csak kulisszatitkokat, napi szenzációkat hozzon! (Talán ezért gyűlölte Ibsen ezt a várost...)

Három cikkel kerestem fel a „Politiken”-t, amely ma késéskívül a legkomolyabb lapja a fővárosnak. Két komoly írást „félretettek”. A harmadikat, a „szenzáció” (valami ostoba történetet Károly király ifjkoráról) azonnal leköztették. És még aznap éjjel felosngottak, hogy nincs-e még egy kis udvari szenzációmraktáron? Nincs. Pedig 100.000 (osztrák) koronával kedveskednének. (Ami a dánoknak csak 35 koronájába kerül.)

Furcsa kispolgári város: deris képpel, gondolatlanul szaladgálnak utóán az emberek. Mindenki siet. Veszi az olesó árut vagy szórakozik. Egy boldog város.

Faludi Iván

— A magyar zsidó főiskolai hallgatók bécsi segítő-egyesülete a következő felhívással fordul minden jószívű zsidó emberhez: Háromszáz zsidó diák fordul a társadalomhoz, 300 ifju ember, akiknek nagy bűnük van: zsidóknak születtek és azok akarnak maradni továbbra is. Ez a nagy bűn okozta egyedül azt, hogy a numerus clausus kizárta őket a magyar főiskolákról és távol hazájuktól, Bécsben kénytelenek tanulmányaikat folytatni. Három év óta küzdenek a legnagyobb nélkülözések közepette a tanulás lehetőségéért és épen most, amikor sokan közülük már tanulmányaik befejezése előtt állanak, kétségbeeséssel kell arra gondolniok, hogy a feláldozott erő, a rettentő nyomor leküzdése, minden hiábavaló volt, mert az önmaguk erejéből nem bírják tovább. Az utolsó hónapok drágulásai, a tan- és vizsgadíjak óriási emelése (egy félév tanulmányi díja külföldiek számára 50—100.000 o. K.) olyan akadályokat gördítenek eléjük, amelyeket csak a zsidó társadalom segítségével tudnak leküzdeni. A zsidó nyilvánossághoz fordulunk támogatásért, hogy ezt a segítő munkát véghez tudjuk vinni. Az adományok az egyesület nevére, az Anglo-Oesterreichische Bank Wien, Filiale Alserstrasse küldendők. Dr. Buchwald Henrik, egyesületi elnök. A felhívást meleg támogatás sorok kíséretében aláírták Ehrmann, Hajek, Neumann, Marburg európai hírvé tudósok, a bécsi egyetem tanárai is.

külső szövetjét használtam szarítónak.

Zsiga nézte a munkámat és derűsen hallgatta Anti hangját.

— Add ide a zsebkendődet — szóltam hozzá — a nadrággommal nem törülhetem Antit.

— Majd bolond leszek — szólt cinikusán.

Erre már odamentem hozzá és megöklöztem. Visszavágtott, megtántorodtam, Anti mellé estem. Anti közben magához tért, rávetette magát Zsigára, én is fölpatantam és közös erővel jól helybenhagytuk.

— Urfik, urfik! — hallatszott az ispán hangja.

Nem zavartattuk magunkat, Zsigát vertük tovább, az ispán a hang után ránk talált és nagyon csodálkozott, hogy az urfi meztelenül hadakozik az őszi napsütésben, ejnye, ejnye, csóválta a fejét, megtetszik még hülni, urfi.

Igazi jó cseléd volt, minden gondja az urfi egészsége.

Végre meguntuk a marakodást és Mihály, az ispán átlátva a helyzetet, visszafutott, ellopta a fiacskája kis ingét, nadrágját is, mehetünk uzsonnára. Itt kiderült, ki érdemes a kastély ura és urnője szeretetére, mert Anti pontosan elmondott mindent, hogy vágódott el, hogy menttem ki, hogy gondoztam és Zsiga mennyire elhanyagolta.

(Folytatjuk.)

angó!
ciót mutat be
Teddy
től
IKERTJÉBEN
1314

KÖZGAZDASÁG

A külföldi tartozások a génuai konferencián

A valutabizottság dönt a külföldi tartozások ügyében. A román delegációból hiányzik a kereskedők képviselője.

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A valuta esése alapján támadta meg a belföldi termelést és kereskedelmet. Különösen az utóbbinál nyilvánult meg pénzünk értékesültségének romboló hatása, mert a romániai kereskedelmünk külföldi szükségleteinek kielégítésénél szinte áthidalhatatlan szakadékot képez a valutáris differencia és ennek közvetlen folyománya: az effektív uton történő külföldi tartozások kifizetése. A külföldi tartozások kifizetésének problémája a legégetőbb valamennyi gazdasági kérdés közül, mert alig van olyan romániai kereskedő, aki kisebb-nagyobb mértékben ne volna benne érdekelve. Anketóztak, tanácskoztak, gyűléseztek már ez ügyben épen elegendő és minden alkalommal egyöntetűen megállapították, hogy ha valamilyen gyors és radikális intézkedés nem segít, a régi és komoly egzisztenciák sorozatosan tönkremennek. Ez a bizonytalanság karoltva a jelenlegi nyomott gazdasági helyzettel, a legnagyobb mértékben deprimálta Románia fejlődésképes kereskedőit.

Az érdekelték körében egyre hangsúlyosabban alakult ki a vélemény, hogy az államnak is részt kell vennie a kérdés kedvező elintézésében. Ha az állam a maga tekintélyével és súlyával részt vesz a nagyfontosságú közgazdasági probléma megoldásában, kedvező helyzet megteremtése biztosítottnak látszik. Az érdekelteknek ez a felfogása a jelek szerint nem hagyta érintetlenül az illetékes tényezőket és minden remény meg van arra, hogy a kérdés elintézése helyes mederbe terelődik.

Az egész probléma komplexumának elvi elintézése a génuai konferencia valutabizottsága előtt fog eldőlni, amelyben sajnos Románia kereskedelmének egyetlen kereskedője sem foglal helyet. A bukaresti kereskedelmi és iparkamara elnöke, Hagi Theodoraky, a kolozsvári iparkamara utján felszólítja Kolozsvár város, Alsófehér, Beszterce-Naszód, Kolozs, Kisküküllő, Szolnok-Doboka és Szilágy megye területén létező kereskedőket, bankokat, iparosokat és magánszemélyeket, hogy egy címére intézett zárt levélben legkésőbb április 30-ig román nyelven közöljék az idegenben 1922 április 1-én fennálló összes tartozásaikat, a fizetés eszközésére kötelező valuta szerint részletezve. Hasonlóan fel kell tüntetni valuta szerint részletezve az 1920, 1921 években és 1922 január 1-től március 31-ig idegenben teljesített kifizetések összegét is. A beérkezett adatokból pontos, kimerítő statisztikákat készítenek, amit memorandum formájában terjesztenek a génuai román delegáció révén a konferencia valutabizottsága elé.

Belföld

(x) Román-cseh tárgyalások a határmenti lakosság élelmezésére. A határmenti falvak élelmezése körül felmerült problémák megoldására a román és cseh kormány megbízottai Máramarosra utaztak tanácskozásra összeülni. A csehszlovák kormányt a tanácskozáson Kárpáto-Ruszsza alkormányzója fogja képviselni.

(x) Petróleumciszternák Romániának. Bukarestből írják: A CFR. igazgatóságát arról értesítették, hogy petró-

leumkivitel céljaira egy külföldi érdekeltiség nagyobb mennyiségű petróleumtartályt bocsát a CFR. rendelkezésére. Az érdekeltiségben francia, magyar és német cégek vesznek részt. A franciák 400, a magyarok és németek 250—250 petróleumtartályt küldenek Romániába.

(x) A gabonakivitel új rendezése. Bukarestből írják, hogy a gabonakivitel új rendezéséről szóló javaslat már elkészült, de a rendeletet, a kormány egyes tagjainak ellentállása miatt még nem adhatják ki. A javaslat a kontingentálást teljesen mellőzi, ezzel szemben a pénzügyminiszter fenn kívánja tartani. Véglegesen csak a miniszterelnök visszatérése után határoznak és a rendeletet ilyenformán csak május végén bocsátják ki.

(x) A járadékkötvények lebélyegzése. Az állami járadékkötvények lebélyegzését — mint ismeretes — a pénzügyminisztérium a husvéti ünnepek után kívánja végrehajtani. Bukarestből írják, hogy a lebélyegzéshez szükséges előmunkálatokat befejezték és a bel- és külföldi bizottságok a napokban már meg is kezdik a lebélyegzést.

(x) Leszállítható a kereskedők telefondíja. Több ízben foglalkoztunk a horribilisen felemelt telefonilletmények hatásával, amely legérzékenyebben a kereskedőket és iparosokat sújtja. Munkatársunk kérdést intézett ez ügyben dr. Hankó postatanácsoshoz, aki kijelentette, hogy a kereskedők és iparosok kérvényezhetik a postagazgatóságtól, hogy telefonjukat, amely nem nyilvános, hanem magánállomás, az ötezer leies státusból a háromezer leiesbe sorozzák.

Külföld

(x) Magyarország kétfélmilliárd aranyfrank kártalanítást kér Romániától a rekvirálásokért. A „Le Temps” jelenti: A magyar kormány beadványt nyújtott be a párisi jóvátételi bizottsághoz, amelyben kéri: utasítsa a jóvátételi bizottság Romániát a magyarországi megszállás alatt rekvirált ingóságok visszaadására. A magyar kormány a románok által rekvirált és elvitt ingók értékét kétfélmilliárd aranyfrankra becsüli és kéri, hogy amennyiben a rekvirált tárgyakat természetben nem adhatja vissza a román kormány, készpénzben tegyék jóvá a károsult magyar állampolgárok veszteségét. A jóvátételi bizottság a memorandumot tanulmányozás és ellenjavaslatlétel céljából áttette a román bizottsághoz.

(x) Németek és svédok az orosz erdőiparban. Berlinből jelentik: Közel jövőben német- és svéd-orosz társaságok alakulnak az orosz kormányzóságok gazdag erdőinek ki-termelésére.

(x) Valuta- és devizaadó lesz Magyarországon. Budapestről jelentik: A pénzügyminisztériumban törvényjavaslat készül a valuta- és devizaadó bevezetéséről.

(x) Munkabércsökkenés a csehszlovákiai textiliparban. Prágából jelentik: A textilgyárak és munkások között létrejött egyezmény értelmében május elsőjével további 15 százalékkal csökkentik a munkabéreket.

(x) Jugoszlávia mozdonyokat és kocsikat javított Magyarországon. Budapestről jelentik: A jugoszláv kormány a magyar vagon és gépjármű-ötszáz mozdonyt és tizenegyezer kocsit javított. A munkálatok kétfélmilliárd korona értéket képviselnek.

ÁTUTALÁSOKAT!

a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombardkölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak. **Telefon 1—69 és 7—25.**

Bádog és zománczott edény 1298
legelőnyösebben valamint, mindennemű **bádogos és vízvezeték szerelő** munkákat legolcsóbban úgy helyben, mint vidéken vállal
Frisch Samu
Cluj, Cal. Motilor (v. Moaostori-u.) 143.

Wieni irodánk

és Bruck—Hegyeshalom—Budapest—Szolnok—Biharkeresztes—Békéscsaba és Kötegyanban felállított saját exposituraink után **kötbér kikötése mellett 5—10—15 nap**

határidőn belül Ó-és Uj-Románia bármely részébe vagy vissza **darabárú és vagonrakomány** szállításokat vállalunk

Deutsch Testvérek. Központ Cluj, P. Unirei 26. Fiokok Wien I. Rotenturm Str. 12. Oradea-Mare Rimanióci-u. 12. Orsova Dunapart. 1276

Cukorka és csokoládé raktár

Lusztig és Nussbacher 1277
Cal. Regele Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett.

Weisz és Molnár
női divatruháza
ujból megnyit!!!

Heller, Weisz és Molnár

cég alatt, Cal. Reg. Ferdinand 6. szám alatt, a volt helyiséggel szemben. 0

1334

Refe, meszelő és ecsetgyár!

Legalább 40%-ot takarít meg behozatall vám-ban minden kereskedő, ha nálam szerzi be szükségletét. **Stiern S. Endre,** Oradea-Mare. (Nagyvárad). 1350

Előírások hitelesített űrmértékek
nagyban gyártása 1296

GRÜNWALD JAKAB

villanyerőre berendezett gyárában legújatnyosabban szerezhetők be. Ugyanott konyhai felszerelési cikkek kaphatók. Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

Ha szép és divatos cipőt akar, saját érdekben keresse fel **SAMSON IZSAK** cipész-üzletét Cluj, Eggetem-u. 2, ahol saját készítményű kész cipőket 300 leitől feljebb beszerezhet. Mérték utáni megrendeléseket pontosan és lelkiismeretesen eszközölk.

Szilágyi Eleonora Rt.

Általja: Likőr, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1289

Coron Blue

(Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta, párna, festék, kalaplakk minden színben, légyapapir süveges, szalagos és ives. **Padlószárgító,** garantiált minőség, legolcsóbb ár.

„LUXOR” vegyszert gyár, Cluj.
Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12—97.
Engros engedmény. 1295

Szalámít postán utánvét mellett pontosan szállít 1344
Winkler Mór & Co szalámigyára
Cluj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 12—90.
Árjegyzék és **דברך** kívánatra ingyen.

Eisenstädter Fülöp volt Lakatos-áruház

Str. Reg. Maria v. Deák Ferenc-u. 13.
Március 15-től április 15-ig reklám napi árai

Gumilabda..... 4 leitől feljebb
Gyerekkocsi.... 200
Porcellán bögre... 8
csésze ajánlva L 16-75

Bor és pálinkás szervizek.... 70—
Husvétii cikkek óriási választékban. Galanteri és nürnbergi cikkek 1274
nagyban eladása

MOLYKÁR ellen megvédi

SZŐRME RUHÁIT

Tűz és betörés ellen biztosítva.

Javításokat 1333
téli szezónra már vállalunk

Eisenstädter & Comp.
szőrmearuháza CLUJ—**KOLOZSVAR,** Cal. Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca 7 szám.

Ha gyorsan kiszolgált, pontosan kimért és **jó tüzfát akar,** forduljon a **Frenkel-fatelephoz** 1347

Frenkel-fatelephoz

(volt Janovitz és Tsa) Strada Aprajiaorilor (Gyufagyár-u.) 13. Telefon 2-90, 4-01, 2-64.

SZÍNHÁZ

Erdélyi

Szombat: A Joperett há Vasárnap: Der életkép há Műftő: Nagy bohózatok Kedd: Der Id násban.

Kedden „F bohózatot adta esztendő's long jött Amerikáb esztelen fiu bo végig bennün Stramer szára kitást csinált. volt a nevelés tagja sok igy el hozzá az este másodsor adt című vigjátéko

MAG

A Nagyság
A kolozsvári este újból fra be. A bohóza elhallgatta, es ki. A fordító nek ötletes ke mindenütt me darabnak nim nem igér és mulattat, kac olyan, megte táncórületet fig komikum mi használásával teremt és olya csak a nevető francia bohó felülmulta az anyyi grotesz amennyit csak tett aknázni. Forgács Sándó kat adtak, jo volna. Oláh é jók voltak, az lönben Tárái és Izsáki Mar a sikerért, Haj és Kovács Ka A darab keret Teddy, az is zönség nagyot

Péntek: A nagyság, 3-ads vel. Ronda 132. szám.
Szombat d. u.: G szor. Mérs
Szombat este: A szerezposzt Opera-béri Vasárnap d. u.: helyarákka Vasárnap este: l Ferenc ver árákkal. B Hétfő: Varázsker Ferenc ver árákkal. B A másorra tűző megválthatók

Galetta Fere jegylovétel a va a hétfői Varázsk ben Galetta Fere terjedő vendégia A nagy érdeklőd fogják végigtaps mint a Varázské pás szerezposztás mentetés után is gróf főszerepelt Aldor Juliska, G Leóvey, Berki, N kerüingő főszere Kabdébó Duci, M Leóvey, Izsó, R Alarcosbál. S lan Alarcosbál-ja játékréndjén, Ló Sugárral, Takácc főszerepekben.

Egyetem mo attrakciók király. látványos dráma ből. Főszerepben

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habíma

Erdélyi Zsidó Színpad

Heti műsor:

Szombat: A Johr noch der Chaszene, operett három felvonásban.
 Vasárnap: Der Korbn - Az áldozat, életkép három felvonásban.
 Hétfő: Nagy kabaré, szólók, duettek, bohózatok, táncok.
 Kedd: Der Idiot, színmű négy felvonásban.

Kedden „Feivel in Amerika“ című bohózatot adták. Feivel, egy tizenhét éves fiatal zsidó suhanc, aki átjött Amerikába a nagybácsihoz. Az esetlen fiú bolondos karrierjén vezet végig bennünket a darab, amelyből Stramer száraz humorával kabinetelakítást csinált. Egy perc színet nem volt a nevetésben. Az együttes minden tagja sok igyekezettel és tudással járult hozzá az est sikeréhez. Szerdán este másodszor adták a „Wos a Mad Ken“ című vígjátékot a régi szereposztásban.

MAGYAR SZÍNHÁZ

A Nagyságos asszony táncosa.
 A kolozsvári magyar színház szerdán este újból francia bohózatot mutatott be. A bohózat szerzőjét a színház elhallgatta, csak a fordító nevét írta ki. A fordító Karinty Frigyes, akinek ötletes keze, éles, metsző humora mindenütt meglátszik a darabon. A darabnak nincsenek nagy igényei, nem ígér és nem ad irodalmat, de mulattat, kacagtat és ezzel, mint olyan, megtette a kötelességét. A táncórületet figurázza ki ötletesen, a komikum minden eszközének felhasználásával és olyan helyzeteket teremt és olyan hatásokat, aminek csak a nevető idegeken játszani tudó francia bohózatiró ért. A darabot felülmutta az előadás. A színészek annyi groteskséget vittek játékukba, amennyit csak a bohózatból ki lehetett aknázni. Lengyel Vilmos és Forgács Sándor pompás karriekaturákat adtak, jobbakk nem is lehetnek volna. Oláh és Táray szintén igen jók voltak, az ötletes rendezés különben Táray munkája. Baróthi Erzsébet és Izsáki Margit mindent megtettek a sikerért, Hajnal Klári, Táray Böske és Kovács Kató szintén jók voltak. A darab keretében fellépett Olga és Teddy, az ismert táncospár. A közönség nagyon jól mulatott.

Heti műsor

Péntek: A nagyságos asszony táncosa. (Ujdonosság, 3-adszor. Teddy és Olga fellépésével. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 132. szám. D.)
 Szombat d. u.: Gazdag lány. (Ujdonosság 6-adszor. Mérsékelt helyárakkal.)
 Szombat este: Alarcosbál. (Opera-repriz. Uj szereposztással. Opera helyárakkal. Opera-bérlet 18. szám.)
 Vasárnap d. u.: Flórika szerelme. (Mérsékelt helyárakkal.)
 Vasárnap este: Luxemburg grófja. (Galletta Ferenc vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Bérletszűnetben.)
 Hétfő: Varázskeringő. (Operette-repriz. Galletta Ferenc vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Bérletszűnetben.)
 A műsorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.
 Galletta Ferenc vendégjátékai. Óriási a jegyelvétel a vasárnapi Luxemburg gróf és a hétfői Varázskeringő előadásokra amelyekben Galletta Ferenc kezdi meg több estére terjedő vendégjátékát a magyar színházban. A nagy érdeklődés után itélve zsufolt házak fogják végigtapsolni úgy a Luxemburg grófja mint a Varázskeringő előadását, melyek pompás szereposztásban kerülnek hosszabb pihenés után ismét színe. A Luxemburg gróf főszerepeit Kolbay Ildikó, Sereg Marcsa, Aldor Juliska, Galletta Ferenc, (mint vendég) Leóvay, Berki, Nagy Gyula játsszák. A Varázskeringő főszerepeit pedig Sereg Marcsa, Kaddabó Duci, Miklóssi Margit, Galletta Ferenc, Leóvay, Izsó, Réthely, és Aldor Juliska.
 Alarcosbál. Szombat este Verdi hallhatatlan Alarcosbál-já szerepel a magyar színház játékkredijén, Leóvay Ildikóval, Rózsa Ilivel, Sugárral, Takácsossal, Réthelyvel, Virággal a főszerepekben.
 Egyetem mozgóban: Péntek, szombat, Az attrakciók királynője! A vörös lámpa ünnepe. Látványos dráma, a kínai boxerlázadás időjéből. Főszerepben Nazimowa, ki e filmében

Valutapiac április 20-án

TŐZSDÉK	Lei	eseh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. marka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest	valuta deviza	275	48	1287	2650	735	205	1850	592	168	89	390	137	88		
Bécs	valuta deviza	273		1273	2675	745	183	1725	605							
Prága	valuta deviza		1707	464	974	275	80	645	222	66	3390	144	5055	1890		
Berlin	valuta deviza		1707	467	979	277	75	648	223	66	3515	144	5060	1903	3515	
Zürich	valuta deviza	58625		2705	5670	1585	387 1/2	3650	128750				29150	11450	11125	
Paris	valuta deviza	1025	178				675	64		166		14	514	1951		
Budapest	valuta deviza	21 1/2	3 1/16		209 1/2	5825	1/32		4760			029	1078			
		27750		7450	156	4925	1025		3595	1022		2150	803			
		161250	270		157	484750			351250							

folehetően alakítást nyújt. Vasárnap, A táncváros. Látványos cigánydráma, főszerepben: Erna Morena.

Apollo mozgóban: Péntek, szombat. Halott szerelem, artisztikus, megkapó dráma. Főszerepben Erna Morena. Vasárnap nagyarányú, izgalmas kalandorregény A titkok szövetsége. Főszerepben: Lydia Borelli.

Uránia mozgóban: Péntek, szombat, megálló. drámai erejű filmregény O fensége a halál. Vasárnap, fahangzó, pompás vígjátékok! Dajkák forradalma, főszerepben: a pajkos Ossi Oswald és a híres Pufi, Huszár Károly. Azonkívül, Le a férfakkal, kacagató kutyahistória, főszerepben: Vanda Treuman és Larsen Vigs.

Hitter és Breuer

szesz, bor, sör és pálinka nagykereskedők
Oradea-Mare - Nagyvárad
 Gilányi-u. 8. sz.

Saját földünkben termelt gyümölcs-pálinkák és borpárlat 1351

27-1922. sz.

Pályázat.

A tasmáni orth. izr. hitközség egy jó szellemű állásra pályázatot hirdet. Fizeset meggyőzés szerint, lakás természetben.

Pályázatokban az eddigi működés, valamint családi állapot megjelölendő és 3 orth. rabbitól a másolatok csatolandók. Utiköltséget csak a meghívottaknak térítünk meg.

Tasnád, 1922. április 6.
 Nord Henrik, jegyző. 3680-1
 Fischer Károly, elnök.

A Temesvár-Gyárváros Orth. Talmud Tóra Egyesület

Pályázat.

Ezennel pályázatot hirdetünk egy kórházban megüresedett orvosi állás betöltésére ezennel pályázatot hirdetünk. Javadalmazás havi 1000 lei és ellátás. Az állás azonnal elfoglalható. A választás egy év tartamára szól. Pályázatok legkésőbb folyó hó 25-ig ayujtandók be.
 Oradea-Mare, 1922. április hó.
 Igazgatósg.

Pályázati hirdetmény.

A Nagyvárad Izraelita Szentegylet kórházában megüresedett orvosi állás betöltésére ezennel pályázatot hirdetünk. Javadalmazás havi 1000 lei és ellátás. Az állás azonnal elfoglalható. A választás egy év tartamára szól. Pályázatok legkésőbb folyó hó 25-ig ayujtandók be.
 Oradea-Mare, 1922. április hó.
 Igazgatósg.

Hirdetmény.

Alulirt Statusquo Izr. Hitközség keres azonnali belépésre egy **חוקר** (kutató), ki zeneileg képzett kintő előmunkázó, tekintélyes orth. rabbitól **קבלות**-val bir és **רא שמים מרבים**.
 Járandóságai: szabad lakás ketrésszel, fél schechita, szokásos mellékjövendelmek és megállapodás szerinti fizetés.
 Előnyben részesül, ki a hitk. jegyző-séget és elemi iskola hitoktatást végezni képes, melyekért külön fizetünk. Utiköltséget csak a meghívottaknak térítünk meg.
 Okmánymásolatokkal felszerelt, kort, családi és működési adatokat nemkülönben fizetési igényeket feltüntető pályázatokat legkésőbb 1922. május hó 7-ig kérünk.
 Déva, 1922. április hó 10.
 Statusquo ante Izr. Hitközség.
 Blum Zsigmond, elnök.

Cégtáblákat

legolcsóbban készit 1316
JAKAB
 Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

RÖZPONTI HÖLGYFODRÁSZ ÉS MANIKÜRSZALON

Cal. Reg. Ferd. 13. (udvarban)
 Hajfestés, hajmunka, fejmosás, ondolás, fésülés legmodernebb, legjobb kivitelben. Hajat veszek!
PÉTERFI JULISKA

ENGROSISTAK DETALISTAK

legolcsóbban vásárolhatnak a 1312

PROGRESS

rövidáru import cégnél
Oradea-Mare Nagypiac-tér 5

Schönberger Spitz és Tsa

kötött-, szövött-, rövid- és norinbergi áruk nagykereskedése

Oradea Mare - Nagyvárad
 Nagypiac-tér és Reáliskola sarok

Állandó nagy raktár! Olcsó árak!
 1352

GUTFRIED és HERSKOVITS

Oradea-Mare (Nagyvárad)
 Piaia Unirel 12.
 Telefon szám 211.
 Megrendeléseket postán eszközölünk.

Erdély legnagyobb és legszolidabb importörjei. Komplet vagon olasz Clarc-cérna valamint nyári harisnyák, keztyűk és horgolt nyakendők érkeztek. Állandó nagy raktár mindennemű rövidáruban. ooooooooooooooooooooo

Ujrafoncsorozás!

Finntékrök gyártása!

Péchy és Társa

Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár
 üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapuscinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükörök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. 1331

KÉRJEN ÁRAJANLATOT!

Nagymennyiségű lámpaára, szék táblaívég, karlsbadi porcellán és Dtmár-féle lámpaára érkezett.

Deutsch R. I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare - Nagyvárad
 Str. Nicolae Jorga (v. Zöldia-u.) 4.

TELEFON 71.

1311

Pontos és szolid kiszolgálás.

WOHANKA

Nyersolajmotorok, benzinmotorok, lokomobilok, kőjáratok, koptatók, dara- és dercetisztitók, radialszíták raktáron.

Wohanka és Tsa Utóda Rt.

Bizományi raktára, Oradea-Mare Nagypiac-tér 14. szám.

SPORT

Labdarugás

Megóvott bajnoki mérkőzés. A Brasovia és a Nagyszebeni Sport Egyesület csapatai között Nagyszebenben husvétvasárnapján lejátszott bajnoki mérkőzés ellen, amely az NSE 3:0 arányú győzelmével végződött, a Brasovia óvást jelentett be. A győztes csapat góljait Limbek Gyula rugta, aki a kolozsvári Comitetul Regional labdarugószakosztálya által a Nagyenyedi TK részére igazoltatott le és így jogosulatlanul szerepelt a nagyszebeni csapatban.

Szika János, a kitűnő temesvári szövetségi bíró vezeti a Haggibbor és KAC csapatainak nagy érdeklődéssel várt április 23-iki bajnoki mérkőzését. Szika Jánosnak ez lesz Kolozsvárt a tavaszi szezonban első szereplése.

Budapesti eredmények

A budapesti husvétii serlegmérkőzések, amelyek Dánia vidéki bajnokcsapata az Aarhus, az MTK és az FTC csapataival vett részt, a magyar csapatok fölényes győzelmét eredményezték. A nagyszombaton tartott előmérkőzésen — mint jelentettük — az MTK 2:1 arányban győzött veszedelmes ellenfele az FTC felett. Husvétvasárnapján az MTK játszott az Aarhus dán csapatával, amelyet 6:2 arányban győzött le. A husvéthétfőn tartott FTC—Aarhus mérkőzés első félidője 2:0 arányban a magyar csapat javára zárult, a végleges eredményről lapzártakor még nem érkezett jelentés. A husvétii serleget az MTK csapata nyerte meg.

Az Unio—Sparta „barátságos” mérkőzés epilógusa. A husvét vasárnapján Désen megtartott Unio—Sparta barátságos mérkőzés botrányáról már megemlékeztünk. A meccs újabb aktualitását az a bírói jelentés adja meg, amelyet Petrán Sándor kolozsvári szöv. bíró tegnap terjesztett be a labdarugószakosztályhoz. Okulálás közöljük a bírói jelentés egyes részleteit és várjuk a szövetség érélyes intézkedését, amelyvel elrettentő szigorúsággal lehetetlenné teszi, hogy a futballozás cégére alatt magukról megfélemedezett egyének továbbra is kompromittálhassák a testedzésnek ezt a szép ágát. Petrán bíró jelentése többek között a következőket tartalmazza: „Zelig József Unio-játékost kiállítottam, mire Dész levonult, de később visszatért és folytatta a játékot. A 43-ik percben Hollender Noé kézzel lefogja Lahodni Sándort, a Sparta jobb-összekötőjét, amiért tizenegyeset ítélem. A tizenegyes pontra leállított labdát Hollender magából kikelve, kifordult szemekkel, habzó szájjal elrugja. Ibl Károly Unio-játékos pedig szándékosan felém rugott. Dr. Havas, az Unio egyik vezető tagja: — Maga barátom hólyag bíró, hogy merre Zeliget kiállítani! — szavakkal támadt rám és inzultálni akart. Ezeket mondja a bírói jelentés. Kíváncsian várjuk a szövetség illetékes szerveinek intézkedéseit.

Atlétika

A Haggibbor ifjúsági mezei futóversenye. A Haggibbor Sport Egyesület április hó 30-án délután fél 5 órai kezdettel országos ifjúsági mezei futóversenyt rendez három kilométeres távon. A cross-country indulhat minden sportegyesület ifjúsági atlétája. A versenyt egyéni jelleggel és ötös csapatok részére rendezik. Díjazás: Egyéni versenyt az első ezüst plakettet és tiszteletdíjat, a második helyezett nagy ezüst, a harmadik kis ezüst, a negyedik bronzérmét kap. A csapat versenydíjazása: az elsőnek beérkező csapat tagjai nagy ezüstérmeket, a másodiknak helyezett csapat futói kis ezüstérmeket kapnak. Indulás a városi sporttelepről, déli ugyanott. Nevezési díj nincs. Nevezések április hó 28-ig László és Társa Haggibbor főtitkára Cluj, Piata Unirii 12. sz. Parfümeria címre küldendők.

Felolós szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r.-t.
Előfizetési ár havonként 35 lei
Egyes szám ára mindenütt 1 lei 50 bani

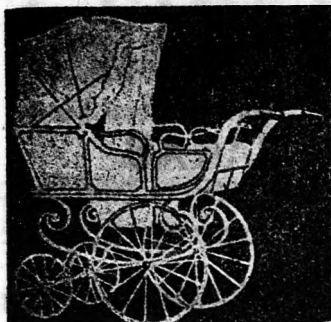
Megérkezett 2 vagon Kunerol cocusz-zsir fehér,
1/2 kg-os táblákban és vaj 1/2 és 1/4 kg-os kockákban.
Megrendelhető LÉB JENŐ-nél, Szntegyház-u. 6.

Fregoli Raglán
gumiköppený
1330 divatöltöny

Neumann M.

cégnél,
Cluj, Piata Unirii
(Fötér)

Hercules gyermekkocsigyár Rt.

Főlerakat Baumzewelg Arnold, Cluj
Strada Reg. Ferdinand (Wesselényi M. u.)
25. szám. Állandó nagy raktár minden-
nemű gyermekkocsikban. Árjegyzéket
Engros kívánatra küld. Engros
1945

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xecofon (Szapann-u.)

Gyárt és állandó raktár mindenféle
ékszerárúgyban. Vállal rillians munká-
kat javításokat és alakításokat. Való-
di és hamis ékkövek. Foglalt és
vésnői műterem. — Fogászati
arany és forrasztó, huzalok és
lemezek arany és ezüstben.

Nemesfém beváltó!
Telefon int. 2—13. — Sörgöncím:
„Juvaere Cluj” 1273

M·A·G·V·A·K

és kertgazda-
sági termékek

Déri Arpad nagykereske-
desének és kertgazdaságá-
gának bizományi árusí-
tása a Farkas-virág-
üzlet (Mátyás király
tér 32) és Hor-
vath-csemege-
üzletben (Deák
Ferencz-utca)
megkezdődött!

Bárdos Jenő

(Au Bon Gout) Fötér 4.

Összes párisi szövet, selyem, ka-
bát, toillette és divatújonságai
1282 megérkeztek.

Telefon: 917. Olcsó árak!

Festék áruk

Falzöld, smaragdöld, pompej-
vörös, veuyigefekete, okker, sa-
tinóber, ultramarin, vaspor. Ana-
lin festékek Meister Lucius-féle.
Salétrom, sallycil, cacaomassa,
cacaovaj állandóan raktáron.
Léb Fivérek Cluj, Telefon szám 471.

IRÓGÉPEK

Van szerencsém értesíteni a t. c.-t, hogy
külföldi tanulmány utamról visszatérve
Piata Mihailul Viteazul 41. szám alatt
írógépjavító műhelyt nyitottam, ahol
bármilyen rendszerű író, számoló és
írodagépek javítását és takarítását el-
vállalom. Ugyazint román-magyar és
német betűrendszerre való átalakítását.
Raktáron tartok mindenemű írógépe-
ket, kellekeket és a legelsőbbrendű
külföldi gyártmányú írógépszalagokat.
Levélbeli hívásra kimegyek. 3669-1

Becses pártfogását kérve maradtam tisztelettel:
Finkler Antal,
írógépműszerész, P. M. Viteazul 41.
Babos-palota a nagy vashid mellett.

Utazó bőrönd és táska
1325
legjobb minőségben kapható
Farmati bőröndösnél
Cluj, Str. Memorandului (Unio-u.) 16.

Kereskedők figyelmébe!

Állandóan raktáron tartjuk a következő
cikkek és postai megrendeléseket
solid napi árakon pontosan effectuálunk

Cosmanos, Kubinsky és
és Goldberger kendők,
selyemrolytos és
selyemkendők, zseb-
kendők, férfi és női ha-
risnyák, 400 yardos
valódi „Kutya” márkájú
gépcerma, alsószál, „Ru-
bens” és más selymek,
pamutok és különböző
rövidárúk.

„ORIENT”

kendő és rövidáru nagyban

Cluj,

Str. St. O. Josif No. 2. (Szép-utca)

Cégtulajdonosok:

Hirschhorn és Barabás.

פנסיון Pension Hirsch Semmering

2 és fél órányi távolságra Wien-től 1000 méter
magasságban a tenger színe felett

Kássa A.

legelőbb géplakatos és villamoserő át-
viteli vállalat. Szakmája mindenféle gép-
és motorok javítása, gyárak malomok és
ipartelepek szerelését, bővítését, javítá-
sát jutányosan vállalja. Javító műhely
CLUJ—KOLOZSVÁR, 1288
Cal. Victoriei 99. sz.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szövevény 1 lei. — Vastagabb betűvel 1 lei.
Legtöbb apróhirdetés ára 10 lei.

Elsőrangú üzletvezetőt keres lehetőleg
azonnali belépésre nagyvárosi detail épület-
faraktár. Részletes ajánlatokat, bizonyítvá-
nyokkal „Perfect” jellegre a kiadóhivatal
továbbít. Nőtlenek, románul és németül tu-
dók előnyben. 3681-1

Gyakorlófényképező kisasszony azonnalra
kerestetik Nagy Áruház Széchenyi-tér. 3675-1

Fiatall vaskereskedőség lehetőleg
románul tudó felvétetik Schwarz és Uhlmann
cégnél Nagyváradon. 3678-1

Órás és ékszerész üzlet teljes berendezés-
sel, szerszámmal, fournitúrával és áruval jó
formalmu vidéki városban eladó. Ajánlatokat
„Jovó” jellegre e lap kiadóhivatala kérék. 3677-1

Románul, németül és magyarul perfektil
tudó, irodai munkában vezetés hely képes-
ségeinek megfellelő állást keres. Cim „Kittinó”
munkaerő” jellege alatt a kiadóhivatalban
megtudható.

Két szoba, konyha, előszoba, pince és pad-
lástól álló utcai, modern, parkettes, föld-
szintes, a kolozsvári Fötér közelében lévő
lakásomat becsesrelém ehhez hasonló, más
helyen fekvő lakással. Az ügy lakáshivatali
része gyorsan bonyolítottatnék le. Cim az Uj
Kelet kiadóhivatalában. „Jó lakás” jellege
alatt megtudható.

Bármilyen elfogadható áron, azonnal be-
költözhető 3 szobás, fürdőszobás ház,
lakásberendezés, villanyhajtásu malom
és 1 holdas gyümölcsös eladó, esetleg
hosszabb időre bérbeadó. Értekezhetni
Györgyalvi-utca 42. 3682-1

Boeskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank

Állandóan nagy készlet kisinyien és nagyban, legelő-
bb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kis posta-
csomagokban is elkészítik. — Jelenlegi talp és boeskor
ára 65—70 lei. — uszogatásuk 5 százalékos kedvez-
mény. **SÁMSON BÖRGYÁR,** Gyulaegyház-utca 1 —
Gyulaegyház raktárral szemben. Telefon gyár 3-56—lakás 3-57

A cipőimport teljesen megszűnt
mert a

Renner Testvérek és Társai
Börgyár Rt., Cluj—Kolozsvár
gyárt mindenféle férfi, női és gyermek-
cipőt szines és lakbőrökből is a leg-
elegánsabb kivitelben!! 1301

Építők figyelmébe!

Oltott, oltatlan

MÉSZ

valamint cement és gipsz kilón-
ként, mázsáknént és vagonité-
lekben legelőcsöbban a

CALCIT-MÖVER RT.
nál, Fellegvári-ut 9. sz. alatt sze-
rezhetők be. Megrendelések tele-
fon utján is leadhatók. Telef. 1106.

„Barzel”
Fierarie - vasüzlet

CLUJ—KOLOZSVAR.
Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

Engros eladás!

1342

Rövid, norinbergi, ga-
lanterie és papíráruk
külföldről raktárra érkeztek

Engrosi Simplon-áruház

Cluj, Calea Reg. Ferdinand
25. sz. Főpostával szemben.
Szakmabeli segéd felvétetik.

Engros eladás!

Szerkesztőség,
hivatal és nyom-
da Cluj-Kolozsvár, Str.
L. Pop. — Brassai-
tér
Az Uj Kelet tel.
Szerkesztőség
Kiadóhivatal
Nyomda
Híber osztály
E. N. Sz.

A kéziratok kizár-
lag szerkesztőségnek
szólnak. Kéziratok
adnak vissza és ne-
hetünk meg

V. éviolyam

Érv

A német
részvétel
akar

Az Uj K

A láрма ke-
esillapodni, a
dést nem sen-
kancellár már-
Rathenau kül-
ség német érte-
cáját kötötte h-
állapodások
nak. Különben
egyoldalulag e-
ment volna bel-
Csicserin halla-
logról. Nem m-
németek lemon-
zottságban val-
sebben szólva,
azokon a tárgy-
antant, a kisan-
a balti államok
folytatnak. Ala-
tes is a dolog,
kérdést a magu-
s érthető, ha a
veszik szívesen
még külön bef-
bizottság hatá-
azonban, hogy
szerződés tény-
mérlegnek azt
Európa Orosz-
Maga a szerző-
mit egy szavaz

A helyzetet
érdem az olasz-
hogy maga Lloy-
a dolog békés
ciáknak, akik a
ultimátumot erő-
rázattal kell lát-
elfogadták az u-
rencia nem robl-
ezt remélték. L-
nuai sajtógyülel-
kozatában a ma-
meg is mondja
akik szeretnék
látni. Csaldni
angol premier
sem Oroszorszá-
konferencia kv-
él és nem is fo

A sajtó kép-
valósággyal frap-
orkánnal közszó-
jelentéseit.

A franciák
vább mesterked-
a világ egysége
nem mennek
mögött dolgoz-
német szerződés-
üket. Most a Pá-
teli bizottság ut-
a helyzetet. A
tést tett közzé,
felszólítják N-
bizottságát, szo-
oros szerződés
jövótéli bizotts-
vizsgálni, vajjon
a versaillesi b-
Ennek az eldö-
kommüniké —
kes. Valószínű-
ság, amely főké-
gák érdekeit ké-
grafust, amelyb-
mény beleütköz-
milyen szankció